

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет гуманітарних та соціальних наук

Кафедра іноземної філології та перекладу

Магістерська робота

**ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАОЧНОСТІ ПІД ЧАС
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

Виконав:

магістрант групи СОАМ-22дм

спеціальності «Середня освіта.

Мова та література (англійська)»

Галочкін Олег Євгенович

Науковий керівник: Хромова В.С., канд.пед н., доц.

Рецензент: Могельницька Л.Ф., канд. філол. н., доц.

Київ – 2023

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	5
1.1. Лексична компетентність та її роль у мовному навчанні.....	5
1.2. Методи формування лексичної компетентності.....	13
1.3. Види наочності в навчанні іноземних мов.....	19
Висновки до Розділу I.....	22
Розділ II ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	24
2.1. Візуальні засоби в навчанні іноземним мовам.....	24
2.2. Використання мультимедійних засобів у навчанні лексики.....	31
2.3. Роль ілюстрацій та зображень у формуванні лексичної компетентності.....	43
Висновки до Розділу II.....	45
РОЗДІЛ III ВИКОРИСТАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	47
3.1. Аудіовізуальні засоби в навчанні іноземним мовам.....	47
3.2. Використання аудіо та відеоматеріалів у навчанні лексики.....	53
3.3. Роль аудіовізуальної наочності в запам'ятовуванні слів та виразів...	59
Висновки до Розділу III.....	67
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ВСТУП

Сучасний світ, насичений різноманітними інформаційними потоками та технологічними досягненнями, непередбачувано визначає вимоги до освіти. Зокрема, іншомовна лексична компетентність стає ключовим елементом формування повноцінного вивчення іноземних мов. У контексті навчання іноземних мов, використання наочності має великий потенціал для забезпечення запам'ятовування та активізації лексичного запасу здобувачів освіти.

Магістерська робота присвячена дослідженню використання різних видів наочності у процесі формування іншомовної лексичної компетентності учнів. Ця проблема стає **актуальною**, оскільки сучасні методики викладання іноземних мов нерідко стикаються з викликами, пов'язаними з нестачею зацікавленості здобувачів освіти та відсутністю індивідуалізованого підходу, що було розглянуто у розвідках таких вітчизняних науковців, як Н. Ушакова, Т. Алексєєнко, І. Кушнір, Л. Білоусова, Н. Житенева та багатьох інших. Однак освітній процес вимагає постійного пошуку новітніх підходів для вдосконалення викладання іноземних мов.

Основною **метою** дослідження є визначення ефективності різних видів наочності, таких як мультимедійні ресурси, візуальні асоціації, та інші, у підвищенні іншомовної лексичної компетентності учнів. Крім того, робота спрямована на аналіз психологічних та методичних аспектів використання наочності для стимулювання мотивації та індивідуального розвитку здобувачів освіти у процесі вивчення іноземних мов.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

- визначити роль лексичної компетентності у навчанні мови;
- окреслити методи формування лексичної компетентності;
- проаналізувати види наочності в навчанні іноземних мов;
- встановити дієві мультимедійні засоби у навчанні лексики;

– з'ясувати експериментальним шляхом ефективність застосування мультимедійної та аудіовізуальної наочності у формуванні лексичної компетентності на заняттях англійської мови.

Об'єктом дослідження є процес формування іншомовної лексичної компетентності здобувачів освіти. **Предметом** дослідження постає використання різних видів наочності (мультимедійні ресурси, візуальні асоціації тощо) під час формування англійської лексичної компетентності.

Для проведення дослідження з теми «Використання різних видів наочності під час формування іншомовної лексичної компетентності» було використано різні методи та підходи. Теоретичний аналіз був спрямований на опрацювання наукових джерел з теми; експериментальний метод призначений для порівняння результатів засвоєння лексики та мотивації до та після застосування наочності на заняттях, метод спостереження застосовувався для спостереження за уроками, де використовувалися різні види наочності, а також для фіксації реакції здобувачів освіти, рівня активності та результатів вивчення лексики. Використання методу статистичної обробки даних дозволив зібрати відомості про успішність учнів, яким пропонувалися різні види наочності порівняно з традиційним методом навчання. Для виявлення зв'язків та кореляцій між використанням наочності та результативністю студентів.

Використання комбінації цих методів дозволив здійснити комплексний підхід до дослідження та отримати більш об'єктивні результати щодо впливу різних видів наочності на формування іншомовної лексичної компетентності здобувачів освіти.

Структура та обсяг роботи зумовлені метою й поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (59 позицій). Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок.

РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1.1. Лексична компетентність та її роль у мовному навчанні

Мовна компетентність – це не лише вміння використовувати граматику та синтаксис, але й здатність використовувати слова відповідним чином в різноманітних ситуаціях. Одним із ключових елементів мовної компетентності є лексична компетентність, яка визначається навичками використання словникового запасу. У світі глобалізації та високих комунікативних вимог важливо розуміти роль лексичної компетентності у мовному навчанні. Вона стає вирішальною як у педагогічному, так і в прикладному контексті, впливаючи на якість мовлення та можливості ефективного спілкування.

У цьому контексті постає необхідність визначити поняття «компетентність» та «іншомовна лексична компетентність».

У «Словнику української мови» надається два тлумачення поняття «компетентність»: «властивість за значенням компетентний 1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; 2) який ґрунтується на знанні; кваліфікований» [1]. Зі свого боку, словник Merriam-Webster пояснює компетентність як «якість або стан володіння достатніми знаннями, судженнями, вміннями, які є необхідними для виконання певної дії, обов'язку відносно певної ситуації чи предмету» [51]. У наукових колах сутність компетентності інтерпретують як результат набуття сукупності компетентностей, де принциповими є особистісні характеристики (креативність, ініціативність, відповідальність тощо). Науковці наголошують, що наявність компетентності означає здатність швидко реагувати на непередбачувані ситуації, не втрачаючи самоконтролю, спираючись на особистісні риси характеру, переводячи якісно набуті знання та навички в якісне виконання поставленого завдання [22, с. 1–3].

Консультант Ради Європи з питань освіти В. Гутмахер представив у своїй доповіді різноманітні трактування компетенцій, стверджуючи, що «суть

поняття компетентність відповідає: вмю практично» ніж «знаю теоретично»» [45, с. 10–12; 27; 29].

Сучасні методисти все частіше наголошують на компетентнісному підході до навчання. Це пов'язано з тим, що такий підхід призначений не для простого засвоєння інформації, а для розвитку здатності впевнено діяти та розв'язувати проблеми в конкретних непередбачуваних життєвих ситуаціях (наприклад, взаємодіяти з представниками суспільства, вирішувати особисті та кар'єрні проблеми). Поняття іншомовної лексичної компетенції є комплексним, оскільки охоплює як лінгвістичні, так і нелінгвістичні (психологічні, соціологічні та культурні) особливості.

Лексика в системі мовних засобів є важливою ланкою, що утворює змістовні зв'язки. Термін «лексика» трактують як «сформований словниковий запас певної мови, її окремих сфер чи діалектів» [38; 42, с. 764]. Опанування лексикою має фундаментальне значення у вивченні іноземної мови, адже це одна з ключових складових, необхідних для набуття ефективних навичок говоріння, читання, аудіювання та письма. Лексика тісно пов'язана з фонетикою та граматиною. Це пов'язано з тим, що на початкових етапах можна спілкуватися, використовуючи окремі слова без знання граматики. Однак автентичне спілкування вимагає взаємодії всіх вищезгаданих елементів.

І. С. П. Нешн пропонує трактувати поняття «іншомовна лексична компетентність як сукупність трьох типів знання, а саме: 1) форми (усна, 8 письмова, частини слів); 2) значення (пряме і переносне); 3) використання слів (граматична функція, сполучення слів, обмеження щодо вживання тощо)» [14, с. 33]. Ця функція не тільки дозволяє оцінити рівень володіння словниковим запасом іноземної мови, а й підвищує дієвість методів навчання для збільшення словникового запасу.

Зі свого боку, С. Ю. Ніколаєва зазначає, що «це здатність людини чітко оформлювати свої думки, вміння висловлювати їх і розуміти мовлення інших, яке формується на теоретичних відомостях про систему певної мови (граматика, фонетика, орфографія, пунктуація) та лексичній обізнаності» [52, с.

15]. Інша дослідниця, Ю. П. Федоренко, визначає «підґрунтям іншомовної лексичної компетентності два складники: мовний (наявність граматичних, фонетичних, графічних та орфографічних навичок) та мовленнєвий (здатність застосовувати набуті граматичні, фонетичні, графічні та орфографічні навички на варіативно-адаптивному рівні залежно від конкретних мовленнєвих умов)» [35, с. 84].

У «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти» лексична компетентність тлумачиться як «знання і здатність використовувати словниковий запас мови, який складається з лексичних і граматичних елементів» [4, с. 110].

Проаналізувавши різноманітні трактування лексичної компетентності, розглядаємо поняття «іншомовна лексична компетентність» як здатність точно та зрозуміло оформлювати свої думки, ідеї, а також розуміти мовлення інших людей, що ґрунтується на комплексній взаємодії знань, навичок та вмінь.

Розглянемо структуру лексичних навичок, більш детально зупинившись на їхніх компонентах. Трьома компонентами лексичних навичок є: лексичні вміння, лексичні знання та лексична обізнаність. Науковці описують поняття лексичних навичок як автоматизоване вміння розуміти та використовувати іншомовну лексику на інтуїтивному рівні. На думку С. В. Смоліної, «ці навички уможливають успішне лексичне оформлення власного мовлення та адекватне розпізнавання лексичного оформлення мовлення інших людей і зв'язків між словами в мові, що вивчається» [16, с. 16].

Другим обов'язковим компонентом лексичної компетентності постають лексичні знання, які науковці описують як «відтворення у свідомості людини результату пізнання лексичної системи іноземної мови як цілісного явища і власне правил її застосування на практичному рівні» [9, с. 216].

Третій складник лексичної компетенції полягає у лексичній усвідомленості, яка є компонентом цілісної лінгвістичної усвідомленості, тобто це здатність здобувача освіти розуміти «процеси формування своєї лексичної компетентності й опановувати іншомовний вокабуляр, створюючи при цьому:

- систему особистих лексичних знань;
- диференціювати й вживати лексичні одиниці залежно від контексту;
- усвідомлювати та аналізувати власні переваги й недоліки відносно опанування і вживання системи лексичних засобів у мовленні» [9, с. 217].

Для формування лексичних навичок потрібно мати уявлення про етапи роботи з лексичним матеріалом, тому доцільно визначити також етапи формування лексичної компетентності. На думку О. Б. Бігич [9, с. 223], «формування лексичної компетентності відбувається в три етапи:

1) етап ознайомлення з новими словами, на якому відбувається формування теоретичних засад про лексичну систему іноземної мови, правила користування нею, семантизація (розкриття значення) лексичних одиниць, а також демонстрування особливостей їх застосування в реальному часі й просторі;

2) етап автоматизації нових лексичних одиниць (власне формування навичок), який відбувається на рівні:

а) словоформи, словосполучення, фрази/речення;

б) понадфрази (діалогічної або монологічної єдності) та мінітексту;

3) етап застосування, на якому відбувається формування вміння розв'язувати комунікативні завдання, спираючись на вивчені лексичні одиниці, виконання мовленнєвих вправ, а також контроль рівня засвоєння слів».

Методисти наголошують, що слід також звертати увагу на вживання слова в конкретному контексті [15, с. 112], без розуміння якого вживання лексичної одиниці під час спілкування ускладнюється. Існує думка, що «для кращого запам'ятовування і відтворення нових слів необхідно, щоб представлений ряд лексичних одиниць дорівнював або ненабагато перевищував середній обсяг короткочасної пам'яті людини» [53; 54, с. 12; 57; 59]. Слід пам'ятати також про системність та регулярне повторення лексики.

Таким чином, формування лексичної компетенції в іноземній мові можливе за умови комплексного підходу: запам'ятовування лексичного

матеріалу за допомогою спеціальних методів і прийомів та безпосереднього практичного відпрацювання лексики різного рівня складності. Цьому процесу формування сприяють лексичні стратегії, які поєднують інтелектуальні прийоми та зусилля, спрямовані на розуміння, запам'ятовування та використання набутих лексичних знань. Крім того, формування та розвиток лексичної та комунікативної компетенції вимагає не лише формальної та структурної інформації, але й ситуативних та контекстуальних правил та соціокультурних знань.

У сучасній лінгводидактиці цілі, зміст, методи і результати навчання української мови переосмислюються крізь призму загальної й предметної компетентності. Лексична компетентність є особливо важливою для активного функціонування мовної особистості, її лексики, тезаурусу і прагматики.

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, лексична компетенція – це знання та вміння використовувати словниковий запас. Наголошується, що лексична компетентність включає лексичні та граматичні елементи. На важливість лексичної компетентності мовної особистості вказує настанова: «обсяг, діапазон і контроль лексичного запасу є основними ознаками опанування мовою, а отже, є такими й для оцінювання учнівського рівня володіння мовою, і для планування процесів вивчення та викладання мови» [16, с. 108-112, с. 149].

З огляду на вищесказане, лексична компетентність – це інтегроване особистісне утворення (синтез відповідних знань, умінь, навичок, ставлень, досвіду тощо), яке уможливорює застосування лексичних знань у педагогічній і лінгвістичній практиці та в різних видах мовленнєвої діяльності, а також використання ситуативних лексичних засобів у соціальній комунікації. Лексична освіта здобувачів під час навчання іноземної мови включає: цілеспрямоване збагачення словникового запасу, створення умов для вдосконалення пізнавального і мовного досвіду здобувачів освіти, засвоєння лексичних норм щодо семантики, словотвору і функцій іноземної мови, вироблення вмінь визначати лексичні одиниці в навчальних текстах; розвиток

уміння швидко і творчо добирати необхідні словосполучення під час спілкування; стимулювання емоційно-ціннісного ставлення до іноземної мови, що є складним процесом.

Узагальнюючи досвід фахівців у галузі методики викладання іноземних мов, доходимо висновку, що лексична компетентність розглядається як сукупність знань та навичок, пов'язаних із вибором та використанням слів у мовленні. Вона включає розуміння значень слів, їх контекстуальне використання та вміння адаптувати словниковий запас до різноманітних ситуацій. Лексична компетентність визначається здатністю використовувати слова та вирази для точного та ефективного вираження своїх думок. Це охоплює розуміння значення слів, їх контекстуальне використання та вміння варіювати словниковий запас в залежності від ситуації. Поняття «лексична компетентність» охоплює багато аспектів, які включають знання значень слів, їхнє правильне вживання в контексті, а також вміння виражати свої думки та ідеї точно та ефективно.

Однією з ознак розвиненої лексичної компетентності є багатий словниковий запас. Це не просто знання великої кількості слів, але і здатність вибирати найточніші та найвідповідніші слова в конкретному контексті. Крім того, лексична компетентність охоплює вміння розрізняти стилі мовлення, використовувати фразеологізми та ідіоми, що робить мовця більш виразним та адаптованим до різноманітних ситуацій. Ключові компоненти лексичної компетентності можна представити таким чином (рис. 1.1):

Рис. 1.1. Ключові компоненти лексичної компетентності

Лексична компетентність неможлива без словникового запасу, адже вона ґрунтується на знанні широкого спектра слів та виразів, які можуть використовуватися в різних ситуаціях. Зі свого боку, контекстуальне вживання лексики реалізується через ефективне використання слів, що потребує не тільки їхнього знання, але й розуміння того, як вони взаємодіють в різних контекстах. Лексична компетентність також охоплює розуміння фразеологічних оборотів та ідіом, які можуть додати висловлюванню виразності та експресивності.

Здатність адаптувати свій словниковий запас до різних стилів мовлення – від формального до неофіційного – є важливою частиною лексичної компетентності. Щодо індивідуального підходу, то кожна особа має свій власний спосіб використання слів, і лексична компетентність передбачає врахування цього індивідуального підходу до мови.

Визначившись із тим, що таке лексична компетентність та з яких компонентів вона складається, слід з'ясувати її роль у мовному навчанні. Призначення лексичної компетенції полягає в адаптації до культурних контекстів; покращенні комунікативних навичок; поліпшенні когнітивних функцій; підготовці до реальних мовленнєвих ситуацій та професійної діяльності, і навіть у стимулюванні творчості (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Особливості призначення лексичної компетенції

<i>Адаптація до культурних контекстів</i>	Лексична компетентність допомагає здобувачам освіти засвоювати не тільки слова, але і використовувати мовний матеріал у відповідних соціокультурних умовах. Вона задіяна у формуванні високого ступеня культури мовлення.
<i>Покращення комунікативних навичок</i>	Володіння багатим словниковим запасом розширює можливості здобувачів освіти в комунікації. Вміння обирати відповідні слова сприяє більш ефективному вираженню своїх думок та сприяє розвитку навичок спілкування.
<i>Поліпшення когнітивних функцій</i>	Вивчення нових слів та фраз вимагає від здобувача освіти зусиль, а отже, стимулює розвиток когнітивних функцій. Процес запам'ятовування, класифікації та використання нового лексичного матеріалу сприяє розвитку мозкової активності, що, зі свого боку, може позитивно впливати на інші аспекти навчання.
<i>Підготовка до реальних мовленнєвих ситуацій</i>	Лексична компетентність важлива при вивченні іноземної мови також через свою роль у підготовці до реальних ситуацій. Спроможність використовувати відповідні висловлювання у конкретних ситуаціях – у магазині, на вулиці, на роботі – забезпечує практичну вигоду та самодостатність в іншомовному оточенні.
<i>Підготовка до професійної діяльності</i>	У багатьох сферах діяльності, особливо в сучасному глобальному світі, ключовою є ефективна комунікація. Розвинена лексична компетентність є важливим елементом успішної професійної комунікації.
<i>Стимулювання творчості</i>	Лексична різноманітність стимулює творчий підхід до використання мови. Здобувачі освіти, які володіють розвинутою лексичною компетентністю, частіше мають здатність до творчого вираження своїх думок та ідей.

Джерело: сформовано автором

Лексична компетентність є необхідною складовою мовної компетентності та відіграє важливу роль у мовному навчанні. Її розвиток сприяє не лише точному та ефективному використанню слів, а й формує у здобувачів освіти навички культурного та адаптованого до ситуації спілкування. Правильне

навчання та розвиток лексичної компетентності мають далекосяжний вплив на освіту, професійний розвиток та особистий успіх.

Лексична компетентність визначає успіх у навчанні та взаєморозуміння в суспільстві. Її розвиток є важливим завданням для вчителів та здобувачів освіти. Ефективні стратегії та технології можуть значно полегшити цей процес, створюючи позитивне середовище для формування лексичної компетентності.

Отже, лексична компетентність у навчанні іноземних мов виявляється ключовою для формування повноцінної мовної компетентності. Вона розширює комунікативний потенціал здобувача освіти, сприяє культурній адаптації та розвитку когнітивних функцій. Вивчення іноземних мов стає більш ефективним і плідним завдяки розвиненій лексичній компетентності, що, зі свого боку, сприяє новим можливостям у міжнародному спілкуванні та освіті.

1.2. Методи формування лексичної компетентності

Як вже зазначалося, лексична компетентність є важливою частиною мовної компетентності та включає в себе знання словникового запасу, правильного вживання слів у відповідних контекстах та розуміння відтінків значень слів. Формування лексичної компетентності в мові вимагає систематичного підходу та використання різноманітних методів. Ось кілька методів, які можна використовувати для формування лексичної компетентності.

а) *Метод читання.* Відповідно до читацьких інтересів, читання поділяється на широке та специфічне. Широке читання полягає в тому, що чим більше різноманітних текстів здобувачі освіти читають, тим більше нових слів у тексті їм трапляється. Читання різних жанрів, таких як художня література, наукові тексти, новини тощо, розширюють словниковий запас. Широке читання вважається одним із ключових методів формування лексичної компетентності. Цей підхід охоплює читання різноманітних текстів різних жанрів та тематик, щоб розширити словниковий запас та розуміння слів у різних контекстах. До переваг широкого читання для формування лексичної компетентності належать:

1. Розширення словникового запасу: читання різних текстів дозволяє зустрічати нові слова та вивчати їхні значення. Окрім того, різні жанри, такі як наукова література, художня проза, новини та інші, мають свої унікальні терміни та вирази.

2. Розуміння контексту вживання слів: читання текстів різних стилів надає можливість бачити, як вживаються слова у конкретних ситуаціях, та допомагає використовувати слова вірно та ефективно в розмові та письмі.

3. Розвиток контекстуального розуміння: читання різноманітних творів розширює розуміння того, як вирази та фрази використовуються в певних обставинах, та допомагає уникати неправильного вживання слів та виразів.

4. Навчання стилів мовлення: читання різних стилів літератури допомагає освоювати різні форми виразного мовлення. Наприклад, художня література може використовувати більше образності, в той час, як наукові тексти можуть бути більш технічними.

5. Розвиток інтересів: читання на теми, що цікавлять здобувачів освіти, стимулює активніше вивчення слів та поглиблює розуміння контексту.

Іншими словами, широке читання дозволяє створити мовне оточення, в якому вивчення слів стає природною та цікавою частиною навчання. Важливо забезпечити різноманітність у читанні для максимального збагачення словникового запасу та розвитку лексичної компетентності.

Специфічне читання призначене для читання матеріалів, що відповідають інтересам здобувачів освіти або належать до специфічної сфери, наприклад, бізнесу.

б) *Метод поповнення словникового запасу* полягає у вивченні нових слів та їх використання у контексті. Згідно з цим методом необхідно кожного дня вивчати нові слова, використовуючи флешкартки, словники або мобільні додатки для вивчення та повторення слів. Використання слів у контексті реалізується через вживання нових слів у реченнях, щоб закріпити їхнє значення та правильне вживання.

в) *Метод письма* складається з тренування творчого письма та використання різних стилів. Творче письмо є ефективним методом формування лексичної компетентності, оскільки воно дозволяє вам вживати нові слова в різних контекстах та розвивати вашу здатність виражати власні думки та ідеї. Перевагами творчого письма для покращення лексичної компетентності є такі аспекти, як:

1. Використання нових слів. Творче письмо надає можливості включати нові слова та вирази, які вивчили здобувачі освіти, у тексти. Можна створювати різні сценарії або оповідання, використовуючи різні слова для розширення словникового запасу.

2. Експериментування зі структурою речень. Творче письмо дозволяє експериментувати із будовою речень, використовуючи різні конструкції та граматичні форми. Здобувачі освіти можуть використовувати слова в різних формах, щоб навчитися їхнього різноманітного вживання.

3. Розробка контекстів для слів. Твори учнів можуть включати різноманітні ситуації, що допоможе їм зрозуміти, як вживати слова в конкретних випадках. Створюючи історії або описи, здобувачі освіти можуть виробляти власні контексти для слів.

4. Розвиток виразного мовлення. Творче письмо сприяє розвитку виразного мовлення, дозволяючи учням знаходити точні вислови для вираження своїх думок та емоцій. Можна використовувати синоніми та антоніми для розмаїття висловлення.

5. Підвищення мовної свідомості. Під час творчого письма здобувачі освіти стикаються зі словами, які вони можливо рідко вживають в повсякденному мовленні. Це сприяє розвитку мовної свідомості. Здобувачі ретельно обиратимуть слова для досягнення бажаного ефекту в їхніх творах.

6. Задоволення від навчання: Творче письмо може бути цікавим та захопливим процесом, що сприятиме активному вивченню нових слів без відчуття нудьги. Творче письмо створює невимушене середовище для вживання слів у різних ситуаціях та допомагає глибше закріплювати їх в

пам'яті. Цей метод взаємодіє з різними аспектами мовної компетентності, такими як лексика, граматики та виразне мовлення.

Використання різних стилів мовлення є важливим методом для формування лексичної компетентності. Різні стилі включають художню літературу, наукові тексти, бізнес-мову, газетні статті та інші. Варіації стилів дозволяють не тільки розширювати словниковий запас, а й вчити, як вживати слова в різних ситуаціях та для різних цілей. Ось деякі аспекти та переваги використання різних стилів для розвитку лексичної компетентності:

1. Різноманітність слів та виразів. Різні стилі мовлення мають свій унікальний словниковий запас та специфічні вирази. Використання різних стилів дозволяє вивчати нові слова та вирази, які можуть бути корисними в різних ситуаціях.

2. Контекстуальне вживання слів. Кожен стиль мовлення має свої вимоги щодо вживання слів та термінів. Вивчення слів в контексті різних стилів допомагає розуміти їхні відтінки значень та правильне вживання.

3. Розвиток професійної мовної компетентності. Використання бізнес-мови, наукових термінів або юридичної лексики сприяє розвитку мовної компетентності в конкретній професійній галузі.

4. Сприяння культурному розумінню. Різні стилі можуть відображати особливості культури та способів вираження. Вивчення мови в різних контекстах допомагає розуміти культурні аспекти мовлення.

5. Адаптація до різних аудиторій. Здатність вживати слова та вирази у різних стилях дозволяє легше адаптувати своє мовлення до різних аудиторій та ситуацій. Використання різних стилів мовлення є важливим елементом розвитку мовної компетентності, оскільки воно дозволяє бути гнучким та впевненим у вживанні мови в різних життєвих ситуаціях.

г) *Метод аудіювання та говоріння.* Слухання аудіоматеріалів є ефективним методом для формування лексичної компетентності, оскільки цей підхід дозволяє покращувати вимову, розуміння вживання слів у реальних

контекстах і розвивати здатність розрізняти відтінки значень слів у мовленні.

Переваги цього методу:

1. Активне навчання вимови. Слухання аудіоматеріалів, таких як аудіокниги, подкасти чи інтерв'ю, дозволяє вчитися правильній вимові слів. Здобувачі освіти можуть слухати, як носії мови вимовляють слова, і спробувати відтворити цю вимову.

2. Навчання контекстів вживання слів. Аудіоматеріали надають можливості вивчати, як слова вживаються в різних ситуаціях та контекстах мовлення. Учні можуть чути, як вирази використовуються в реальних розмовах і вживати їх подібно відповідних ситуаціях.

3. Покращення розуміння на слух. Слухання аудіоматеріалів розвиває навички розуміння мовлення на слух, що є важливим аспектом лексичної компетентності. Здобувачі освіти вчать розрізняти окремі слова та фрази у швидкому мовленні.

4. Підвищення аудитивного словникового запасу. Слухання різноманітних аудіоматеріалів допомагає поповнювати словниковий запас, оскільки учнічують нові слова та вирази в реальних контекстах.

5. Вивчення інтонації та експресії. Слухання носіїв мови дозволяє вивчати інтонацію та експресію в мовленні, що є важливим для правильного використання слів у визначеному контексті.

6. Активна участь у мовленні. Слухання може бути поєднано з активною участю у дискусіях, обговореннях або виконанні завдань, що дозволяє закріплювати навички та слів у власному мовленні.

7. Різноманітність жанрів та стилів мовлення. Слухання різних жанрів, включаючи новини, інтерв'ю, аудіокниги та інші, надає різноманітності у вивченні слів та стилів мовлення.

Однак слід пам'ятати, що регулярність та різноманітність аудіоматеріалів є важливими для максимального ефекту цього методу.

Говоріння відіграє ключову роль у формуванні лексичної компетенції, оскільки воно допомагає не тільки вивчати нові слова, але й вживати їх в

конкретних ситуаціях спілкування. Ось деякі аспекти та переваги методу говоріння у формуванні лексичної компетенції. Говоріння вимагає активного вживання слів у власному мовленні, що сприяє закріпленню слів у пам'яті та формує навичку правильного вживання їх у контексті. Окрім того, говоріння дозволяє здобувачам освіти випробувати свої лексичні навички в реальних ситуаціях спілкування, що є важливим для розвитку практичних мовних навичок, адже учні вчаться використовувати слова та вирази відповідно до змісту розмови.

Під час говоріння здобувачі освіти зазнають необхідності розширювати свій активний словник, оскільки потрібно шукати виразні та точні слова для вираження своїх думок, а це сприяє вивченню нових слів та їхнього правильного вживання. Говоріння в контексті дозволяє учням зрозуміти, як вживати слова та вирази в різних ситуаціях, тобто які слова підходять до конкретних тем та обставин. Під час говоріння здобувачі освіти вивчають фразеологізми та виразне мовлення, бо виражають свої думки та емоції в ході розмови. Говоріння в різних ситуаціях та з різними людьми допомагає адаптувати своє мовлення до різних стилів та реєстрів.

Іншими словами, використання методу говоріння в навчанні іноземних мов сприяє інтенсивному та природному засвоєнню лексики, розвитку комунікативних навичок та покращенню виразного мовлення.

д) *Метод синонімії та антонімії*. Вивчення синонімів та антонімів є ефективним засобом у формуванні лексичної компетентності. Синоніми та антоніми допомагають розширювати словниковий запас, розуміти відтінки значень слів та вдосконалювати мовне вираження. Як відомо, синоніми – це слова, що мають схожі або ідентичні значення. Вивчення синонімів допомагає збагачувати словниковий запас та розуміти контекстове вживання слів. Здобувачам освіти слід використовувати слова з різних синонімічних груп у реченнях або текстах, щоб навчитися робити точний та виразний вибір слів.

Антоніми – це слова, які мають протилежні або протилежні значення. Вивчення антонімів розвиває вміння використовувати слова в протилежних

контекстах та розрізняти їх значення. Учням потрібно навчитися використовувати слова в протилежних контекстах, щоб вивчати, як змінюється значення речень при їх використанні. Важливе значення при застосуванні цього методу має контекстуальний аналіз, мета якого полягає в тому, щоб проаналізувати, як автор використовує синоніми та антоніми в тексті та визначити, чому він обрав саме ці слова, а не їх синоніми чи антоніми. Корисним стане використання асоціацій та завдань для аналізу синонімів та антонімів у конкретних ситуаціях.

Завдання, що базуються на виборі правильних синонімів чи антонімів у певних контекстах, допомагають закріплювати знання та вміння їх використовувати. У цьому випадку необхідно пропонувати здобувачам освіти такі завдання, де учням потрібно вибрати або пояснити вибір синонімів чи антонімів для конкретних речень. Використання синонімії та антонімії в навчанні допомагає не тільки вивчати окремі слова, але і розуміти їх контекстуальне вживання та розширювати мовний запас для точного та виразного мовлення.

Отже, загальна методологія формування лексичної компетенції полягає в тому, щоб створити різнобічне мовне оточення, яке охоплює читання, слухання, говоріння та письмо. Комбінування цих методів допоможе ефективно розвивати лексичну компетентність.

1.3. Види наочності в навчанні іноземних мов

Наочність у навчанні іноземних мов охоплює використання різноманітних візуальних засобів та методів для полегшення розуміння та запам'ятовування мовних концепцій [5; 8; 11; 15; 17; 18; 19; 33; 37; 39; 40; 41; 52, с. 215]. Такі засоби допомагають створити структуроване та ефективне мовне оточення. З-поміж видів наочності в навчанні іноземних мов слід виокремити найпопулярніші з них.

Використання малюнків та схем допомагає візуалізувати слова та вирази, роблячи навчання більш доступним. Малюнки можуть ілюструвати словникові

одиниці, фрази, або ситуації, щоб допомогти в їхньому засвоєнні. Фахівці у галузі методики викладання іноземних мов дають такі поради вчителям:

1. Супроводжуйте слова та фрази ілюстраціями, що відображають їхнє значення. Наприклад, для слова «apple» можна додати малюнок яблука.

2. Використовуйте схеми та графіки для пояснення граматичних концепцій. Наприклад, для пояснення часів в англійській мові можна використовувати графіки з позначенням часу.

3. Створюйте карткифлеш з малюнками для вивчення нового слова. Картка може містити зображення та переклад слова на іншу мову.

4. Для вивчення географічних термінів використовуйте картинки, щоб пояснити фізичні особливості регіонів або країн, мова яких вивчається.

5. Додавайте малюнки до аудіозаписів, які стосуються конкретних ситуацій або розмов. Це допомагає здобувачам освіти пов'язувати звуки з конкретними об'єктами чи діями.

6. Створюйте схеми, що групують слова за лексичними темами. Наприклад, для теми «на природі» можна створити схему із зображенням різних природних об'єктів та їх назвами.

7. Для підтримки рольових ігор використовуйте малюнки, що ілюструють ситуації та об'єкти, які можуть виникнути в реальних ситуаціях спілкування.

8. Створюйте малюнки для візуального представлення діалогів або дискусій.

Використання малюнків та схем сприяє зрозумінню та запам'ятовуванню мовного матеріалу, активізує візуальну пам'ять та сприяє ефективному вивченню іноземних мов.

Створення таблиць та діаграм дозволяє впорядковувати та порівнювати лексичні одиниці, граматичні правила чи інші мовні концепції. Наприклад, таблиці сприяють розумінню дієвідмінювання дієслів чи відмінюванню іменників.

Використання картокфлеш для вивчення нових слів та їх перекладу допомагає закріплювати лексичні одиниці методом повторення. Картки можуть містити ілюстрації, що сприяє асоціації слів із конкретними об'єктами чи діями.

Існує безліч способів та порад щодо використання карток-флеш. Розглянемо деякі з них. Фахівці радять при створенні карток записати на одному боці картки слово або фразу іноземною мовою, а на іншому – її переклад чи визначення. Можна також додати малюнки або приклади використання в реченні. Рекомендовано створювати картки для нових слів або виразів, які учням трапляються в процесі вивчення мови. Систематичне створення карток допомагає вам зосередитися на конкретних поняттях. Необхідно кілька хвилин на день для практики з карткамифлеш. Це може бути короткою щоденною рутинною, що допомагає підтримувати та розширювати словниковий запас учнів.

Можна спробувати групувати картки за темами чи категоріями. Наприклад, розділити картки на групи: кулінарія, подорожі, робота і т.д. Це допоможе асоціювати слова за схожістю.

Під час вивчення слова чи фрази на одному боці картки, потрібно спробувати вигадати речення, в якому буде використане це слово.

Викладачам рекомендовано використовувати карткифлеш для створення різних навчальних завдань та ігор. Наприклад, можна створити гру «Хто є хто?» або гру на асоціації.

Можна записати вимову слова на аудіозапис та використовувати картки як візуальну допомогу. Поєднання аудіовізуального враження поліпшує розуміння та вивчення.

Слід зазначити, що існує багато мобільних додатків для навчання іноземних мов, які базуються на принципах карток-флеш. Вони можуть надавати додаткові можливості для вивчення слів в дорозі або у вільний час.

Методисти рекомендують використовувати картки флеш для оцінки свого прогресу. Учням необхідно періодично переглядати вже вивчені картки, щоб підтримувати та закріплювати знання. Використання карток флеш у навчанні

іноземної мови не тільки поліпшує запам'ятовування нових слів, але й розвиває навички використання цих слів у конкретних контекстах.

Використання відео та аудіоматеріалів надає можливості слухати різні акценти, темпи мовлення та відтінки звучання мови. Візуальні та аудіозасоби можуть супроводжуватися субтитрами або текстами, що полегшує розуміння мови.

Використання мобільних додатків та ігор дозволяє створити цікавий та захопливий спосіб вивчення мови. Гра в слова, кросворди, інтерактивні вправи можуть поєднувати навчання із розвагою.

Сценарії та рольові ігри створюють ситуації, в яких здобувачам освіти необхідно використовувати мовні навички для спілкування, що сприяє активному використанню слів у реальних контекстах.

Виконання мовних проєктів та підготовка презентацій сприяє розвитку лексичної компетентності через активне застосування слів у конкретних завданнях.

Ці методи можуть використовуватися як самостійно, так і в поєднанні для створення комплексного мовного оточення, яке сприяє ефективному навчанню іноземної мови.

Висновки до Розділу I

Лексична компетентність є однією з ключових складових мовної компетентності. Вона визначає здатність використовувати слова та вирази, відповідно до контексту та мовних правил. Формування іншомовної лексичної компетентності вимагає уваги до специфіки іноземної мови, оскільки кожна мова має свої унікальні вирази, фразеологізми та лексичні особливості.

Вивчення іншомовної лексики вимагає використання різноманітних методів та підходів. Зазначені методи включають широке читання, слухання аудіоматеріалів, використання різних стилів мовлення, говоріння та роботу з синонімією та антонімією. Ефективне формування лексичної компетентності

вимагає активного використання мови в різних видах комунікації. Говоріння, письмо та участь у спілкуванні сприяють закріпленню слів та виразів.

Важливим аспектом формування лексичної компетентності є контекстуальне навчання. Слова повинні вивчатися та використовуватися в реальних ситуаціях, щоб забезпечити їх ефективне використання.

Мова постійно розвивається, тому формування лексичної компетентності – це безперервний процес. Учні повинні бути готові постійно розширювати свій лексичний запас і адаптуватися до нових словникових одиниць.

Лексична компетентність пов'язана з культурною компетентністю. Розуміння культурних контекстів та особливостей використання слів у різних країнах важливо для правильного їх вживання.

Використання сучасних засобів технологій, таких як мобільні додатки, відео та інтерактивні платформи, може полегшити процес навчання лексики та забезпечити здобувачам освіти доступ до різноманітних ресурсів.

Загальною метою теоретичного вивчення проблем формування іншомовної лексичної компетентності є розробка ефективних педагогічних стратегій та методів, які покращують якість навчання і сприяють розвитку мовних навичок студентів.

РОЗДІЛ II ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

2.1. Візуальні засоби в навчанні іноземних мов

У наукових колах поняття «візуалізація» тлумачиться по-різному. У магістерській роботі ми розуміємо візуалізацію як засоби презентації мовної та культурної інформації у зручному для зорового сприйняття форматі. З одного боку, візуалізація – це ілюстрація предмета навчання, а з іншого, – його подальша інтерпретація. У своїй науковій статті Н. Ушакова, Т. Алексєєнко та І. Кушнір зазначають, що «наочний образ ніби вбирає весь комплекс знань про об'єкт, ніби «стискає» і синтезує їх» [34, с. 82].

На думку методистів та дидактиків, використання візуальних засобів у навчанні іноземних мов може мати значний позитивний вплив на різні аспекти навчання та сприяти ефективному засвоєнню мовних навичок [10; 42; 58]. Візуальні засоби допомагають створити стимулювальне імовірне мовне середовище, що сприяє кращому розумінню, запам'ятовуванню та використанню нового мовного матеріалу. До деяких позитивних аспектів використання візуальних засобів в навчанні іноземних мов належать: запам'ятовування та асоціації, поліпшення розуміння, засвоєння усного мовлення, стимуляція креативності, мотивація, практика вимови, сприяння сприйняттю культурних аспектів, індивідуалізація навчання.

Візуальні засоби можуть допомагати створити **асоціації** між словами та їх значенням, полегшуючи процес запам'ятовування. Людям притаманно краще запам'ятовувати та розуміти інформацію, коли вона пов'язана з візуальними елементами. Ось як це може відбуватися:

Малюнки та ілюстрації: сполучення слів із візуальними образами може суттєво допомогти у запам'ятовуванні слів або граматичних структур. Наприклад, якщо ви вчите слово «apple» (яблуко), зображення самого яблука може створити асоціацію і полегшити його запам'ятовування.

Відомі сцени: асоціації можуть бути пов'язані з відомими сценами або ситуаціями. Наприклад, навчити нових слів, пов'язаним з темою «Ресторан», можна, показуючи малюнок ресторану та пов'язані слова.

Кольори та графіки: використання кольорів або графічних елементів для виділення ключових слів чи концепцій може допомогти підвищити їхню видимість та сприяти асоціаціям.

Візуальні схеми та карти понять: створення візуальних схем або карт понять, які показують зв'язки між словами чи граматичними концепціями, може полегшити їхнє розуміння та запам'ятовування.

Відео та анімації: використання відеоматеріалів або анімацій для надання контексту та ілюстрації нових слів.

Інтерактивні платформи: використання інтерактивних платформ із візуальними елементами для вивчення нових слів та структур.

Отже, створення асоціацій через візуальні засоби може значно полегшити процес вивчення та збереження інформації, особливо коли ці асоціації зміцнюються повторенням та практикою.

Наступний позитивний момент використання візуалізації у навчанні – це **поліпшення розуміння**. Малюнки, діаграми та схеми можуть допомагати учням краще розуміти граматичні концепції та лексику. Створення схем, які показують зв'язки між словами або групами слів, допомагає візуально організувати та розуміти лексичні одиниці. Наприклад, для теми «одяг» можна створити схему, яка показує різні види одягу та їхні назви.

Використання діаграм для класифікації слів за темами або семантичними групами полегшує їх розуміння та запам'ятовування. Наприклад, можна створити діаграму, яка групує слова за кольорами, формами чи іншими критеріями.

Використання малюнків для ілюстрації фраз або виразів допомагає визначити їхнє значення та використання в реальних ситуаціях. Наприклад, для вивчення фрази «break the ice» можна використовувати малюнок, де люди ламають лід, щоб виразити початок розмови.

Використання відео та аудіоматеріалів сприяє **поліпшенню усного мовлення та аудіювання**. Слухання аудіоматеріалів, де мовцем є носій мови, допомагає учням вчитися акценту та інтонації, що є важливим для правильної вимови та спілкування. Використання аудіоматеріалів сприяє розвитку навичок слухання, покращуючи здатність розрізняти звуки, розуміти мовлення на різних швидкостях та в різних акцентах.

Відеоматеріали, особливо ті, які відображають різні ситуації та культурні аспекти, дозволяють учням зануритися в мовне середовище та розуміти комунікативний контекст. Відео може відтворювати реальні ситуації, такі як розмови, інтерв'ю, повсякденні обговорення, що дозволяє учням вивчати фрази та вирази, які вони можуть використовувати у реальному житті. Відео може слугувати інструментом для практики вимови та висловлення, оскільки учні можуть спостерігати за носіями мови та намагатися відтворити їхню мову.

Візуальний елемент відео може збільшити інтерес та мотивацію учнів до вивчення мови, оскільки вони отримують можливість побачити та чути живий мовний матеріал.

Відео та аудіоматеріали можуть використовуватися для створення інтерактивних завдань, таких як переклад, відповіді на питання чи обговорення почутого.

Ці методи допомагають учням розвивати комплексні навички усного мовлення та аудіювання, роблячи навчання більш ефективним і природним.

Малюнки та ілюстрації можуть **стимулювати креативне мислення** та викликати цікавість до вивчення мови. Учні можуть створювати власні малюнки, що ілюструють значення нових слів або виразів. Це не лише сприяє кращому запам'ятовуванню, але й розвиває їх творчість. Використання малюнків для створення коміксів, які включають мовні конструкції, розвиває уяву учнів і заохочує їх застосовувати вивчені матеріали у створенні власних історій. Учні можуть користуватися графічними зображеннями для створення описів подій, що дозволяє їм виражати свої думки креативним способом.

Малюнки можуть також включати елементи мистецтва, такі як кольори та форми, для створення асоціацій зі словами та виразами.

Учні можуть створювати ілюстровані словники, де кожне слово супроводжується малюнком, що сприяє збагаченню словникового запасу та асоціаціям. Використання малюнків для візуалізації метафор та фраз допомагає учням краще розуміти образність мови та використовувати її власною творчістю.

Необхідно також використовувати онлайн інструменти для створення інтерактивних ілюстрацій та мультимедійних презентацій, що стимулюють учнів вивчати мову за допомогою різноманітних засобів.

Окреслені підходи допомагають створювати стимулювальне мовне середовище, яке сприяє креативному мисленню та цікавості до вивчення мови. Учні можуть відчувати себе більш залученими та зацікавленими, коли навчання мови охоплює елементи візуального мистецтва.

Візуальні елементи можуть зробити процес навчання цікавим і **мотивувальним** для учнів.

Мотивація досягається завдяки таким елементам (рис. 2.1).

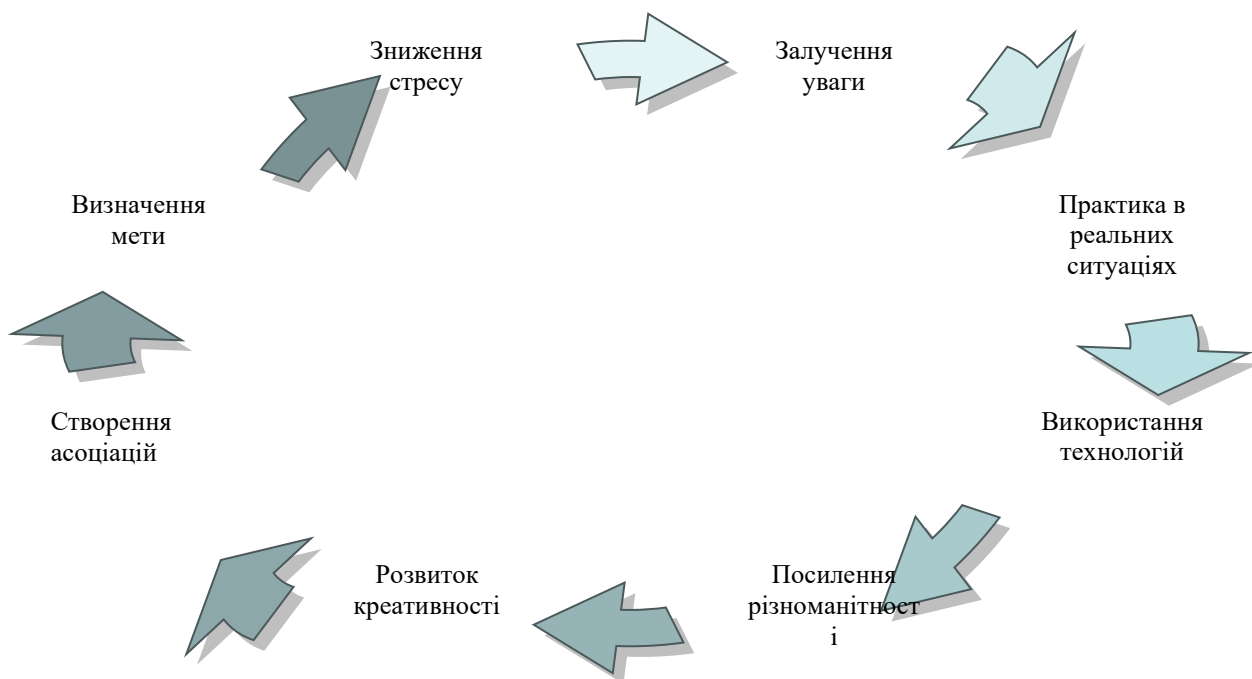

Рис. 2.1. Елементи мотивації

Яскраві кольори, цікаві малюнки та графіка можуть залучити увагу учнів і зробити навчання більш привабливим. Візуальні засоби допомагають визначити конкретні цілі та завдання, що роблять навчання більш зрозумілим для учнів. Зображення та малюнки можуть допомагати створити асоціації, що полегшує запам'ятовування та розуміння матеріалу. Візуальні елементи можуть розгортати матеріал у більш доступний та зрозумілий спосіб, що допомагає уникнути стресу від навчання.

Заохочення використання креативних виразів через малюнки та ілюстрації може стимулювати та розвивати творчість учнів. Використання різноманітних візуальних засобів (слайди, відео, діаграми) робить навчання різноманітним та цікавим. Інтерактивні візуальні елементи та використання технологій можуть бути особливо привабливими для сучасних учнів, підвищуючи їхню мотивацію. Візуальні елементи можуть відобразити реальні ситуації та застосування мови в різних контекстах, що робить навчання більш практичним та захопливим.

Отже, використання візуальних елементів розширює можливості навчання та може зробити процес освоєння нового матеріалу більш захопливим та мотивувальним для учнів.

Зображення можуть допомагати в **освоєнні культурних особливостей** та нюансів мовного середовища:

1) Зображення можуть ілюструвати традиції, свята, обряди та інші аспекти культури. Це допомагає учням легше відчувати атмосферу та розуміти значення різних культурних подій.

2) Візуальні матеріали можуть допомагати вивчити місцеві звичаї та традиції, такі як традиційні одяг, кулінарія, мистецтво та інше.

3) Фотографії та малюнки можуть зображувати характерні краєвиди, архітектурні пам'ятки та красу в природі, що сприяє кращому розумінню мовного середовища.

4) Зображення страв та інгредієнтів можуть допомагати вивченню мови, пов'язаної з кулінарією, викликати інтерес до місцевих кулінарних традицій.

5) Фотографії людей в їхньому повсякденному житті та у традиційних вбраннях можуть розширити уявлення про культурну різноманітність та мовну виразність.

6) Зображення можуть ілюструвати соціальні обряди, події та звичаї, які впливають на спосіб спілкування та взаємодії мови.

7) Фотографії та ілюстрації з культурних фестивалів та подій можуть розкривати аспекти культурної ідентичності та традицій.

8) Зображення можуть використовуватися для ілюстрації типових ситуацій спілкування, що допомагає учням розуміти, як виразити себе в різних контекстах.

Отже, використання візуальних елементів для ознайомлення з культурними особливостями сприяє глибокому розумінню та аплікації мови у реальних ситуаціях. Це може робити процес вивчення мови цікавішим і зміцнювати зв'язок між мовними навичками та культурним контекстом.

Використання різноманітних візуальних засобів може враховувати різні стилі навчання учнів, що сприяє **індивідуалізації навчання**, умовна класифікація якого представлена на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Типи сприйняття візуальної інформації

Візуальні елементи для учнів з візуальним сприйняттям: учні, які найкраще засвоюють інформацію за допомогою візуальних засобів, можуть користуватися слайдами, схемами, графіками та ілюстраціями для легшого розуміння та запам'ятовування матеріалу.

Аудіо та відео для аудитивних учнів: аудіо та відеоматеріали можуть бути корисними для аудитивних учнів. Вони можуть слухати вимову, розуміти інтонацію та акцент, що сприяє покращенню аудіювання та усного мовлення.

Інтерактивні вправи для кінестетичних учнів: учні, які віддають перевагу кінестетичному досвіду, можуть скористатися інтерактивними вправами, такими як рольові ігри, віртуальні експерименти та практичні завдання.

Використання ілюстрацій для учнів з конкретним сприйняттям: такі учні можуть використовувати зображення, щоб краще розуміти абстрактні або певні концепції, допомагаючи їм візуалізувати та усвідомлювати інформацію.

Групова робота для соціальних учнів: соціальні учні можуть покращувати свої знання завдяки груповій роботі, такій як дискусії, колективні проєкти або спільні дослідження.

Індивідуальні проєкти для самостійних учнів: самостійні учні можуть вигравати від індивідуальних завдань та проєктів, де вони можуть керувати своїм темпом та методами вивчення.

Варіативні формати тестів для учнів з аналітичним сприйняттям: такі учні можуть користуватися різними форматами тестів, включаючи аналіз текстів, діаграм та графіків.

Скриньки з підказками для учнів з логічно-математичним сприйняттям: такі учні можуть використовувати логіку та структуровані матеріали, такі як скриньки з підказками або логічні діаграми.

Слід зазначити, що врахування різних стилів навчання та надання різноманітних візуальних елементів сприяє індивідуалізації навчання, допомагаючи учням засвоювати матеріал більш ефективно та зацікавлено.

Отже, навчання іноземної мови за допомогою візуальних засобів дозволяє створити стимулювальний та ефективний простір для засвоєння нових знань та навичок. Комбінація різних видів візуальних засобів може бути особливо корисною для учнів з різним типом сприйняття та засвоєння інформації.

2.2. Використання мультимедійних засобів у навчанні лексики

Дослідження вітчизняних [2; 3; 4; 6; 7; 12; 13; 14; 20; 21; 23; 24; 25; 28; 30; 32; 34; 36] та закордонних [43; 44; 46; 47; 48; 49; 50; 55; 58] методистів доводять, що використання мультимедійних засобів у навчанні лексики може значно поліпшити ефективність процесу вивчення. Створення відео або аудіоуроків, які включають нові слова та фрази, може допомогти учням слухати, вимовляти та розуміти лексичний матеріал в реальному контексті.

Використання відео для створення інтерактивних вправ, таких як визначення слів, тестування, переклад, допомагає закріпити нові слова та вдосконалити їх використання.

Створення презентацій, де нові слова або вирази супроводжуються зображеннями, діаграмами чи відео, полегшує засвоєння лексичного матеріалу. Спираючись на власний досвід створення таких презентацій для учнів 3, 5 та 8 класів, що навчаються в Освітньому центрі «Ginger», ми сформулювали декілька порад.

Створення мультимедійних презентацій сприяє більш ефективному засвоєнню лексики та робить процес вивчення цікавішим для учнів.

У процесі навчання лексики застосуйте віртуальні середовища, такі як віртуальні міста або ситуації, де учні можуть використовувати нові слова та вирази у певних контекстах.

Пропонуємо декілька лексичних вправ з англійської мови, які ми проводили з учнями п'ятого класу, використовуючи мультимедійні елементи.

1. Вправа «Picture Vocabulary Quiz» (Вікторина на зображення лексики)

Опис: Покажіть учням слайди з зображеннями предметів чи дій, а потім поставте питання щодо кожного зображення.

Мультимедійний елемент: Використовуйте слайд-шоу з зображеннями та аудіокоментарем.

Приклад: Покажіть зображення сонця. Запитайте: «Яке слово означає це зображення?»

2. Вправа «Audio Vocabulary Matching» (Відповідність за звучанням слова)

Опис: Надайте учням аудіофайли з вимовою слів та картками із написаними словами. Учні відповідають на запитання, використовуючи відповідні картки.

Мультимедійний елемент: Використовуйте аудіофайли та ілюстрації слів.

Приклад: Послухайте слово «cat». Знайдіть картку із зображенням кішки.

3. Вправа «Interactive Vocabulary Puzzle» (Інтерактивний пазл з лексики)

Опис: Створіть інтерактивний пазл, де кожен шматок має зображення та слово. Учні повинні зібрати пазл, співвідносячи зображення та слова.

Мультимедійний елемент: Використовуйте мультимедійні зображення для створення пазла.

Приклад: Пазл має чотири частини: слово «apple», зображення яблука, слово «banana», зображення банана тощо.

4. Вправа «Word Association Game» (Гра на співвідношення слів)

Опис: Створіть презентацію із зображеннями та словами, які пов'язані за значенням. Учні повинні визначити, які слова мають схожі значення.

Мультимедійний елемент: Використовуйте слайди із зображеннями та словами.

Приклад: Покажіть зображення собаки та слово «dog», зображення kota та слово «cat».

5. Вправа «Video Context Sentences» (Речення з контекстом з відео)

Опис: Створіть короткі відеофрагменти зі сценами, де використовуються слова для опису предметів чи дій. Учні дивляться відео та формують речення на основі контексту.

Мультимедійний елемент: Використовуйте короткі відеоролики з англійськими субтитрами.

Приклад: У відео показано дітей, які граються на гойдалках. Учень формує речення, наприклад, «The children are playing on the swings».

Ці мультимедійні лексичні вправи сприяють вивченню нових слів та вживанню їх у різних контекстах, роблячи уроки цікавішими та ефективними для учнів п'ятого класу.

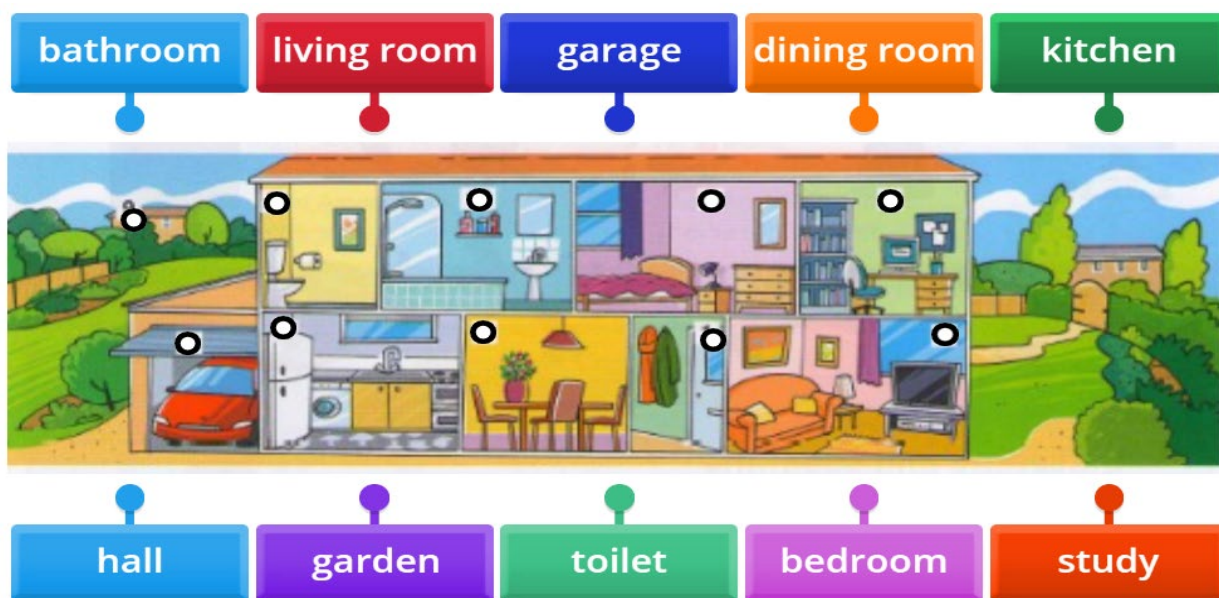
Використання зображень та схем для ілюстрації нових слів та фраз допомагає візуалізувати та запам'ятовувати їх значення. Ми використовуємо на заняттях такі, наприклад, вправи:

1. «*Label the Picture*» (Позначте зображення)

Опис: Покажіть зображення з різними предметами або сценами. Учні повинні позначити кожен предмет або елемент, написавши його назву.

Зображення та схеми: Використовуйте зображення, наприклад, приміщень у будинку. Під кожним предметом додайте схему зі стрілками, що показують його місце в кухні.

Приклад:

Джерело: <https://wordwall.net/resource/14765019/parts-of-the-house-label-the-picture>

2. «*Match the Word to the Picture*» (Зіставте слово із зображенням)

Опис: Представте слова та зображення окремо. Учні повинні з'єднати кожне слово з відповідним зображенням.

Зображення та схеми: Використовуйте зображення, наприклад, тварин. Під кожним зображенням надрукуйте слово тварини та додайте стрілку, щоб показати, яка тварина має яке слово.

Приклад:

hat

fat

rat

mat

cat

bat

sat

pat

Джерело: <https://wordwall.net/resource/4673006/reading/-at-word-family-match>

3. «Describe the Scene» (Опишіть сцену)

Опис: Покажіть зображення з деталями та сценами. Учні повинні скласти речення, описуючи, що вони бачать.

Зображення та схеми: Використовуйте зображення парку. Додайте схему, щоб учні могли позначити, де знаходяться елементи, такі як дерева, гойдалки, лавки тощо.

Приклад:

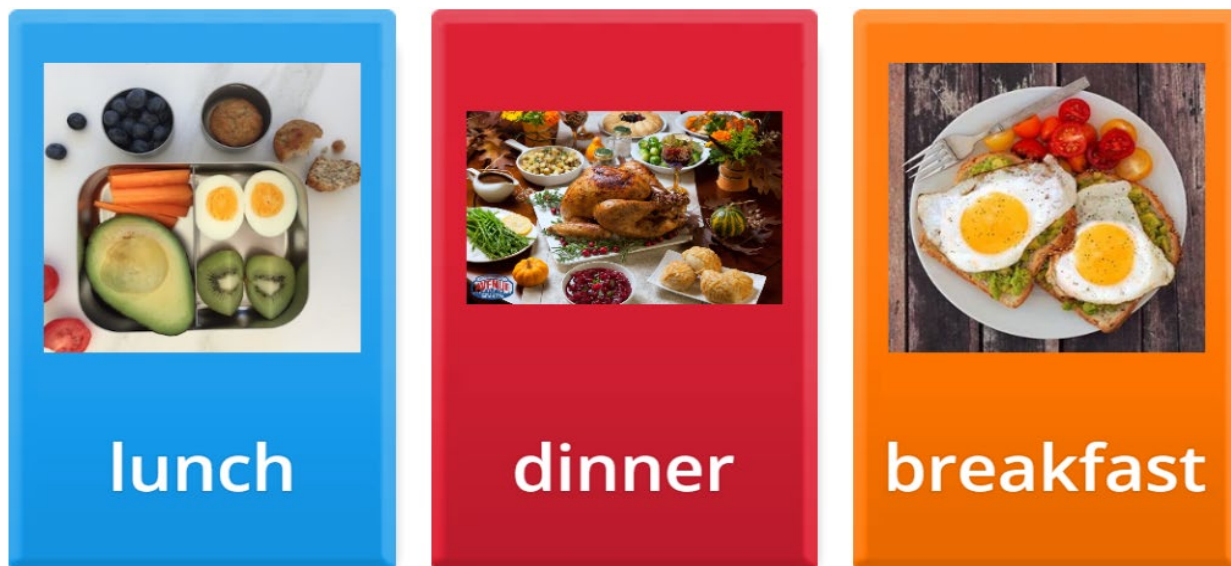
Джерело: <https://gettheballrollingonenglish.blogspot.com/2017/10/writing-describing-what-is-happening.html>

4. «Create a Menu» (Створіть меню)

Опис: Покажіть зображення різних страв. Учні повинні написати назву кожної страви та скласти коротке речення про те, що їм подобається.

Зображення та схеми: Використовуйте зображення сніданку, обіду, вечері. Учні мають самостійно під кожною стравою додати схему з інгредієнтами та стрілками, щоб показати, як вона готується.

Приклад:

Джерело: <https://wordwall.net/resource/58023585/breakfast-lunch-dinner>

5. «Daily Routine» (Повсякденна рутинна)

Опис: Представте зображення повсякденних сцен та дій. Учні повинні скласти речення про те, що вони роблять у різний час доби.

Зображення та схеми: Використовуйте зображення ранку, дня та вечора. Під кожним зображенням учні мають додати схему, яка показує послідовність дій.

Приклад:

Джерело: <https://wordwall.net/resource/7228627/engleski-jezik/morning-afternoon-evening>

Ці вправи використовують зображення та схеми для візуалізації лексичного матеріалу та розвитку мовних навичок учнів п'ятого класу.

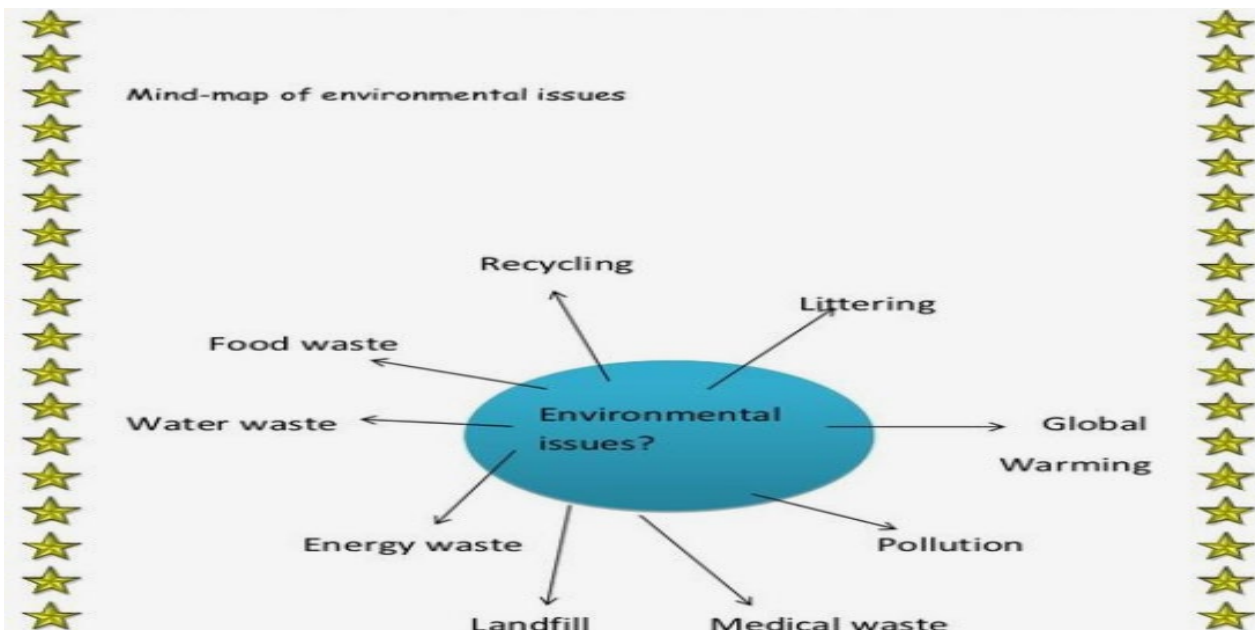
Використання мультимедійних словників, де кожне слово супроводжується аудіовимовою та зображенням, допомагає учням отримати повніший обсяг інформації.

Для учнів восьмого класу ми розробляли дещо інші за змістом лексичні вправи із застосуванням візуалізації. Зважаючи на вік учнів восьмого класу, на нашу думку, важливо включати вправи, які стимулюють критичне мислення.

1. «Vocabulary Mind Maps» (Ментальні карти лексики)

Опис: Для вивчення нових слів чи теми створіть ментальну карту. Бажано, щоб кожне слово було представлене зображенням, означенням або прикладом вживання.

Приклад: Створіть ментальну карту для теми «Environment», включаючи слова «pollution», «renewable energy», «deforestation» тощо.

Джерело: <https://in.pinterest.com/pin/522206519267336749/>

При створенні ментальної карти лексики необхідно враховувати наступні кроки:

Крок 1: Вибір теми

Оберіть тему, для якої ви хочете створити ментальну карту лексики. Наприклад, це може бути тема «Подорожі».

Крок 2: Центральне слово

Напишіть центральне слово або тему в центр ментальної карти. Наприклад, слово «Подорожі».

Крок 3: Галузі специфікації

Створіть галузі або гілки, що виходять з центрального слова. Це можуть бути основні підтеми чи аспекти теми «Подорожі», наприклад, «Транспорт», «Місця», «Екзотична їжа» тощо.

Крок 4: Додавання слів

Додавайте слова або фрази, які пов'язані з кожною галуззю. Наприклад, до галузі «Місця» можна додати слова «Музеї», «Пам'ятки», «Ландшафти» тощо.

Крок 5: Використання зображень

Додайте зображення або малюнки до кожного слова на ментальній карті. Це допомагає візуалізувати значення слова та робить карту більш привабливою.

Крок 6: Зв'язки між словами

Використовуйте стрілки або лінії, щоб показати зв'язки між словами. Це може включати синоніми, антоніми, асоціації тощо.

Крок 7: Колір та відмінності

Використовуйте кольори та різноманітні форми для підкреслення важливих аспектів. Наприклад, ви можете використовувати різні кольори для позначення частин мови (іменник, дієслово, прикметник) або ступенів важливості.

Крок 8: Перегляд та актуалізація

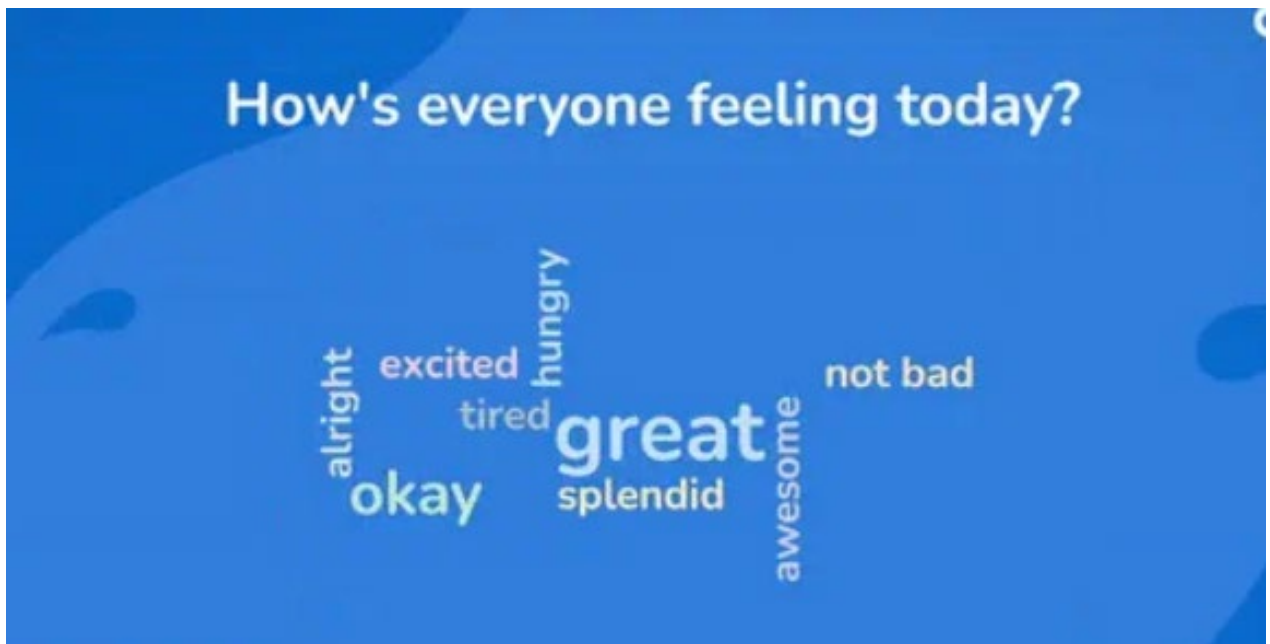
Регулярно переглядайте та актуалізуйте ментальну карту, додавайте нові слова, розширюйте тему та коригуйте зв'язки.

Ментальні карти лексики є відмінним інструментом для активізації та систематизації лексичних знань, а також для полегшення їх запам'ятовування та використання в мовленні.

2. «Word Collage» (Колаж слів)

Опис: Учні вибирають слова, пов'язані із заданою темою, і створюють колаж, використовуючи слова та зображення, щоб візуалізувати їхні значення.

Приклад: На початку уроку можна створити колаж слів на тему, хто як з учнів відчувається, у кого який настрій, створивши колаж слів. Учні важливо запропонувати, щоб вони знаходили на кожен урок нове слово для опису свого настрою. Інші мають здогадатися, що це слово означає. У такому разі кожен учень вивчить, як мінімум, одне нове слово.

Джерело: <https://ahaslides.com/uk/blog/word-cloud-with-images/>

На сайті <https://ahaslides.com/uk/blog/word-cloud-with-images/> є покрокова інструкція, як можна створювати хмари слів, що може бути корисним вчителям. Учні також можуть ознайомитися з цими інструкціями та створювати свої хмари / колажі слів, а однокласники мають здогадатися, якої теми вони стосуються. Таке завдання можна давати одному-двом учням з метою повторення вже вивчених лексичних тем.

3. «Sentence Illustrations» (Ілюстрації до речень)

Опис: Учні обирають нові слова та створюють речення, яке відображає їх значення. Додають ілюстрації, щоб підкреслити зміст речення.

Приклад: Створіть речення для слова «Dystopia» та додайте ілюстрацію, яка передає його сутність.

4. «Synonym and Antonym Posters» (Постери з синонімами та антонімами)

Опис: Учні обирають слово, знаходять його синоніми та антоніми, і створюють постер зі словами та візуальним представленням.

Приклад: Створіть постер для слова «Нарру», додавши його синоніми та антоніми.

Happy	Sad
contented — задоволений	sorrowful — засмучений
cheerful — веселий	dejected — похмурий
joyful — радісний	depressed — пригнічений
untroubled — безтурботний	downcast — засмучений
delighted — захоплений	downhearted — занепав духом
satisfied — задоволений	out of sorts — не в дусі
elated — триумфуючий	blue — похмурий

Джерело: <https://cambridge.ua/uk/blog/zno-po-anglijskomu-200-sinonimov-kotorye-znachitelno-povysyat-vash-ball/>

5. «Word Association Drawings» (Малюнки за асоціаціями слів)

Опис: Учні вибирають слово і створюють малюнок, який викликає асоціації з його значенням.

Приклади: Такі вже готові картки можна придбати в книжкових магазинах або в мережі Інтернеті. Однак учні із задоволенням створюють самі асоціативні картки.

sneakers

[ˈsni:kəz] [ˈsnɪ:kəz]

Купивши кросівки –
отримаєш снікєрс.

BOX

[baks] → бокс → боксер

КОРОБКА **БОКСЕР**

SOFA

[ˈsoʊfə] → софа → сова

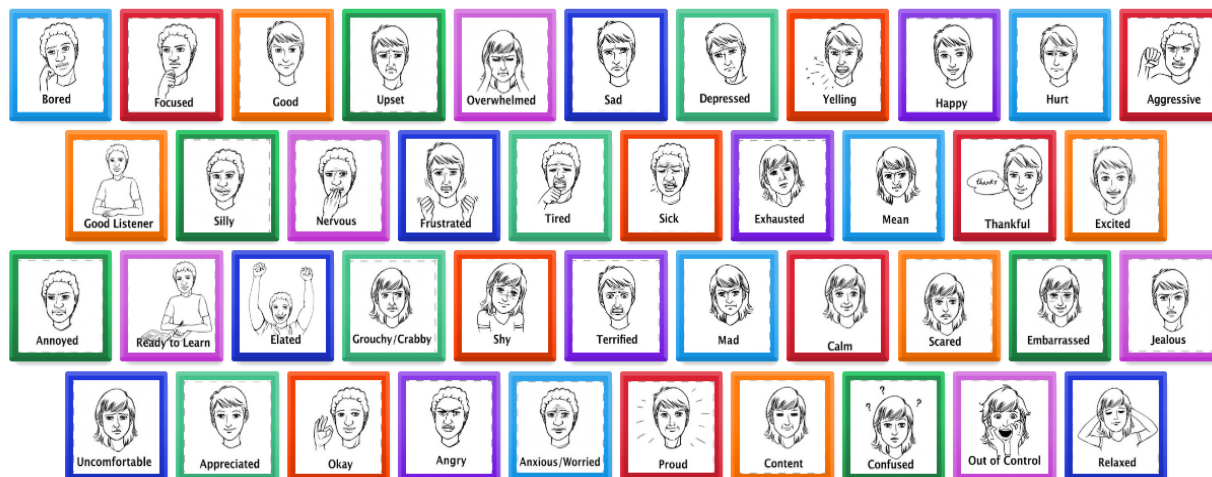
ДИВАН-**СОВА**

Джерело: <https://anser.in.ua/dytiachi-kartochky-wordwiz-dlia-lehkoho-vyvchennia-anhliiskikh-sliv-na-osnovi-asotsiatsii-tvaryny/>

6. «Vocabulary Bingo» (Лексичне Бінго)

Опис: Створіть бінго-карти з новими словами та їх визначеннями. Учні грають у гру, використовуючи ці слова та намагаються заповнити свої бінго-карти. У цьому разі викладачам стануть у нагоді сайти, які можуть генерувати бінго-карти: <https://myfreebingocards.com/bingo-card-generator/edit/h8bt2>. Він дозволяє створювати / або <https://www.edugames.org/word-games/word-bingo-maker/index.php>.

Приклад: Створіть гру Бінго для слів, пов'язаних із настроєм та характером людини.

Джерело: <https://wordwall.net/resource/22462284/occupational-therapy/zones-of-regulation-bingo>

Ці вправи з візуалізацією допомагають учням легше розуміти та запам'ятовувати нові слова, використовуючи візуальні елементи для підсилення значень та асоціацій.

2.3. Роль ілюстрацій та зображень у формуванні лексичної компетентності

У попередніх пунктах ми розглянули візуальні засоби в навчанні іноземних мов, зокрема англійській. З власного досвіду викладання в освітньому центрі «Ginger» для учнів третього, п'ятого та восьмого класів ми констатуємо важливу роль використання ілюстрацій та зображень у формуванні лексичної компетентності учнів.

Безперечно, ілюстрації та зображення відіграють ключову роль у формуванні лексичної компетентності англійської мови, особливо при навчанні мови на рівні початківців чи учнів з обмеженим досвідом. Наведемо декілька аспектів, які на нашу думку, підкреслюють важливість використання візуальних засобів у навчанні лексики англійської мови:

– *Візуалізація значень та виразів.* Ілюстрації допомагають учням асоціювати зображення зі словами, полегшуючи їх розуміння та запам'ятовування. Зображення дозволяють включити нові слова в контекст та показати, як вони використовуються в реальних ситуаціях.

– *Стимулювання інтересу та підвищення мотивації.* Ілюстрації роблять навчання цікавішим і захопливим, що сприяє позитивному відношенню до вивчення нових слів. Зображення можуть створювати асоціації, що полегшує запам'ятовування слів та їх значень.

– *Розвиток креативного мислення.* Учні можуть використовувати ілюстрації для створення своїх зображень, що розвиває їх творче мислення, використовувати нові слова та вирази, щоб описувати свої ілюстрації, розширюючи лексичний запас.

– *Розуміння культурних особливостей.* Зображення можуть допомагати учням краще розуміти культурні особливості, пов'язані зі словами та виразами. Ілюстрації можуть бути використані для представлення культурних елементів та викликання інтересу до вивчення мови та культури.

– *Розвиток мовних навичок.* Зображення можуть спонукати до обговорення, до асоціативних ігор та написання творчих й інформаційних текстів. Візуальні елементи можуть допомагати уникнути непорозумінь та допомагати учням використовувати слова правильно.

Під час спостереження за тим як навчаються учні за допомогою візуальних засобів, ми дійшли висновку, що для учнів третього класу особливо цікавими були вправи «*Interactive Vocabulary Puzzle*» (Інтерактивний пазл з лексики) та «*Match the Word to the Picture*» (Зіставте слово із зображенням). Зі свого боку, учням п'ятого класу подобалися вправи «*Vocabulary Bingo*» (Лексичне Бінго) та «*Describe the Scene*» (Опишіть сцену). Ми це пов'язуємо з тим, що учні п'ятого класу вже володіють більшим словниковим запасом. Учні восьмого класу надають перевагу більш креативним завданням, як-от: «*Vocabulary Mind Maps*» (Ментальні карти лексики), «*Synonym and Antonym Posters*» (Постери з синонімами та

антонімами) та створення малюнків за асоціаціями слів – «*Word Association Drawings*».

Отже, використання ілюстрацій та зображень у навчанні англійської мови сприяє більш ефективному розвитку лексичних навичок та загальної комунікативної компетенції учнів. Візуальні засоби навчання лексики англійської мови дозволяють утримувати увагу учнів на занятті та мотивувати їх до вивчення іноземної мови.

Висновки до Розділу II

Використання ілюстрацій, зображень та інших візуальних засобів є ефективним інструментом у формуванні лексичної компетентності. Вони сприяють кращому розумінню та запам'ятовуванню нових слів.

Візуальні засоби допомагають відображати конкретні контексти використання слів та їх значення, що полегшує їхнє правильне розуміння учнями. Зображення стимулюють уяву та розвиток асоціацій, допомагаючи учням створювати власні зв'язки між словами та їхніми візуальними образами. Візуальна наочність дозволяє враховувати різні стилі навчання учнів, індивідуалізуючи процес вивчення та забезпечує оптимальне розуміння матеріалу. Використання візуальних елементів робить процес навчання більш захопливим та цікавим для учнів, що сприяє підвищенню їхньої мотивації до вивчення мови.

Під час спостереження за роботою учнів з наочним матеріалом було встановлено, що візуальні засоби сприяють розвитку креативного мислення учнів, оскільки вони можуть виражати свої ідеї та асоціації через ілюстрації та малюнки.

Візуальні засоби полегшують запам'ятовування та повторення матеріалу, оскільки вони створюють яскраві асоціації, що допомагають в утриманні нових слів у пам'яті.

Отже, використання візуальної наочності є необхідним елементом в навчанні англійської мови та формуванні лексичної компетентності учнів. Вона не лише полегшує процес вивчення, а й робить його більш ефективним та дієвим.

РОЗДІЛ III. ВИКОРИСТАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

3.1. Аудіовізуальні засоби в навчанні іноземних мов

Аудіовізуальні засоби в навчанні іноземних мов охоплюють використання різноманітних звукових і візуальних засобів для поліпшення процесу засвоєння іноземної мови. Ці засоби можуть бути ефективними в навчанні, оскільки вони створюють більше можливостей для студентів сприймати інформацію за допомогою різних чуттєвих каналів. Ось деякі аспекти аудіовізуальних засобів у навчанні іноземних мов (рис. 3.1).

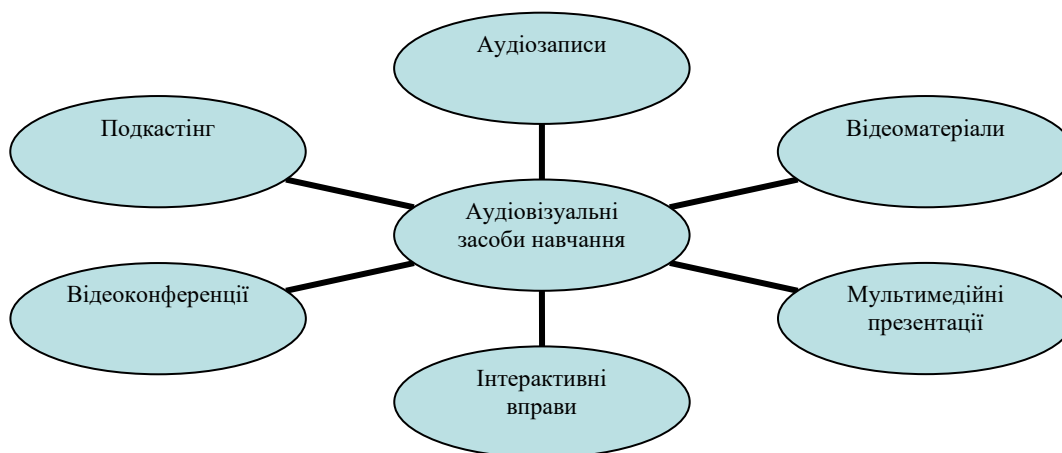

Рис. 3.1. Ключові аспекти аудіовізуальних засобів у навчанні іноземних
МОВ

Джерело: сформовано автором

Використання аудіозаписів, таких як діалоги, інтерв'ю є ефективним методом для розвитку навичок слухання та розуміння іноземної мови. Цей підхід має численні переваги:

1. *Реалістичність*: аудіозаписи можуть відображати реальний стиль мовлення, інтонацію та швидкість мовлення носіїв мови, що поліпшує природність навчання.

2. *Збагачення словникового запасу:* слухання різноманітних аудіозаписів дозволяє вивчати нові слова та вирази в контексті, що полегшує їхнє запам'ятовування.

3. *Навички розуміння акценту:* доступ до різних акцентів та діалектів допомагає учням, особливо старшої школи, адаптуватися до різноманітності мовлення.

4. *Поліпшення аудіального сприйняття:* вправи з аудіозаписами допомагають поліпшити аудіальне сприйняття, що є важливим для розуміння реальної мовленнєвої ситуації.

5. *Контекстуальне розуміння:* діалоги та інтерв'ю надають контекстуальне розуміння вживання мови в різних ситуаціях, що робить процес більш зручним та корисним.

Спираючись на власний досвід застосування аудіо на заняттях з англійської мови у третьому, п'ятому та восьмому класах, рекомендуємо дотримуватися таких порад (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Поради використання аудіозаписів

Джерело: сформовано автором

Розпочніть з простіших аудіозаписів і поступово переходьте до складніших, коли учні здобудуть відповідний рівень вмінь. Підтримуйте

активну участь, стимулюючи обговорення та завдання, пов'язані з аудіозаписами. Використовуйте різноманітні типи аудіозаписів, такі як інтерв'ю, діалоги в ресторані, лікарні, кафе, магазині тощо. Надавайте зворотний зв'язок щодо помилок та непорозумінь, щоб стимулювати подальше вдосконалення сприйняття на слух англійської мови здобувачами освіти.

Загалом, аудіозаписи є цінним інструментом для розвитку навичок слухання та розуміння мови, тому вони можуть бути успішно використані в навчальному процесі.

Використання відеоуроків, фільмів, телесеріалів та коротких відеороликів стало популярним і ефективним методом для навчання мови. Це не лише забезпечує учням змістовне вивчення мови, але також розвиває навички слухання, розуміння мови в різних контекстах та покращує вимову. Перевагами використання зазначених аудіовізуальних засобів є:

1. *Аутентичність мови:* відеоуроки, фільми та телесеріали відображають різні діалекти, акценти та ситуації, що дозволяє учням вчитися аутентичній мові та культурному контексту.

2. *Реалістичні ситуації:* відеоматеріали надають можливість вивчати мову в реальних життєвих ситуаціях, що поліпшує комунікативні навички.

3. *Візуальний контекст:* візуальний контекст допомагає учням розуміти сенс та значення слів у контексті образів та дій.

4. *Розвиток слухового сприйняття:* вивчення мови через відео сприяє розвитку навичок слухання та розуміння на слух.

5. *Різноманітність ресурсів:* широкий вибір відеоматеріалів, включаючи короткі відеоролики, документальні фільми, анімацію та телесеріали, надає різноманітності ресурсів для навчання.

6. *Мотивація та зацікавленість:* використання цікавих та захопливих відеоматеріалів сприяє мотивації учнів та збільшує їхню зацікавленість у вивченні мови.

7. *Гнучкість у навчанні*: учні можуть вивчати мову у зручній для них час та темп, переглядаючи відеоуроки за власним графіком.

8. *Сучасні технології*: використання відеоматеріалів відповідає сучасним технологіям, що дозволяє учням користуватися різноманітними платформами та додатками для навчання.

Для ефективного використання відеоматеріалів в навчанні мови важливо враховувати індивідуальні потреби та рівень володіння мовою учнями, обирати ресурси, які відповідають їхнім цілям та інтересам.

Використання аудіослайдів та анімацій в **мультимедійних презентаціях** для візуалізації лексичних одиниць є ефективним методом для покращення засвоєння та розуміння мовної інформації. Цей підхід особливо корисний в навчанні мов, оскільки візуальна та звукова інформація сприяють кращому запам'ятовуванню та збагаченню словникового запасу.

З власного педагогічного досвіду можемо зазначити, що перевагами використання аудіослайдів та анімацій для візуалізації лексичних одиниць є такі:

1. Аудіоактивізація, оскільки звуковий компонент допомагає створити асоціації між словами та їхнім вимовлянням, сприяючи правильному вимовлянню та розумінню.

2. Зрозумілість та візуальний запам'ятовувальний ефект, адже візуальні елементи та анімації можуть допомагати у роз'ясненні значення слів, роблячи їх більш доступними та запам'ятовувальними.

3. Контекстуалізація, тому що створення контексту за допомогою аудіослайдів допомагає вивченню слів у реальних ситуаціях, що поліпшує їх розуміння та використання.

4. Динаміка та інтерактивність, оскільки анімації можуть створювати динаміку та інтерактивність, що залучає увагу учнів та забезпечує активну участь в освітньому процесі.

5. Сприяння асоціативному мисленню, адже візуальні та звукові стимули сприяють формуванню асоціацій між словами та їхніми значеннями, що полегшує їх запам'ятовування.

6. Покращення вимови, оскільки аудіослайди дозволяють учням слухати вимову слів та вдосконалювати свої навички вимови.

7. Різноманітність візуальних засобів: застосування різноманітних графічних елементів, схем, діаграм та ілюстрацій допомагає візуалізувати різні значення та використання слів.

8. Гнучкість та доступність, оскільки зручність у створенні та використанні аудіослайдів дозволяє вчителям та учням ефективно використовувати їх у різних навчальних сценаріях.

Всі ці елементи допомагають створити навчальне середовище, яке активно використовує мультимедійні засоби для покращення вивчення та розуміння лексичних одиниць у навчанні мов.

Інтерактивні вправи в аудіовізуальному форматі є ефективними засобами для навчання іноземних мов. Ці вправи сприяють розвитку всіх навичок – читання, письма, слухання та говоріння, а також забезпечують активну участь здобувачів освіти у навчальному процесі. До інтерактивних вправ належать аудіотексти та завдання до них, аудіокниги, відеоуроки, рольові ігри, віртуальні екскурсії, словникові ігри та інтерактивні словники, використовуючи які, учні можуть слухати вимову слів та фраз, перевіряти значення та вчити нові лексичні одиниці.

Інтерактивні вправи, використання комп'ютерних програм, мобільних додатків та онлайн-ігор для навчання мови через ігрові та інтерактивні форми роблять навчання мови цікавішим та ефективнішим, активізуючи учнів та створюючи умови для активної комунікації та взаємодії.

На відеоконференціях та під час онлайн-комунікації учні можуть спілкуватися та взаємодіяти з реальними носіями мови через відеозв'язок.

Використання мовних **подкастів** сприяє вдосконаленню аудіальних навичок та розширення лексичного запасу.

Слово «подкаст» – це комбінація двох слів: «iPod» (бренд портативного медіаплеєру) та «broadcast» (трансляція), отже, podcast – це аудіо або відеозапис, що зроблений людиною та є у доступі для прослуховування або перегляду в інтернеті.

Подкасти вирізняються різноманітністю тем, включаючи новини, культуру, науку, історію та інші, що дозволяє студентам обирати матеріали, які їх цікавлять. Інтеграція подкастів у навчальний процес може бути корисною стратегією для розширення мовних знань учнів та зроблення навчання цікавим та ефективним. Подкасти можна слухати на різних пристроях, а також в будь-який зручний час, що забезпечує гнучкість та доступність навчального матеріалу.

В інтернеті представлено безліч подкастів для покращення вимови та сприйняття на слух. Корисними можуть бути такі посилання:

1. [British Broadcasting Corporation](https://www.bbc.co.uk/programmes/p02pc9zn/episodes/downloads) – «серія аудіовивчення англійської, яка наповнена цікавими фразами та сленгом, регулярно прослуховування розмовної англійської допоможе швидко позбутися акценту» [British Broadcasting Corporation – <https://www.bbc.co.uk/programmes/p02pc9zn/episodes/downloads>] Подкасти оновлюються щотижня та тривають 3-4 хвилини.

2. [Podcasts in English](https://www.podcastsinenglish.com/) – «широка серія подкастів для всіх рівнів, бізнес англійська, представлена короткими бесідами між двома носіями мови, які охоплюють найрізноманітніші теми та актуальні питання, супроводжуються таблицями і завданнями зі словниковим запасом» [<https://www.podcastsinenglish.com/>].

3. [EnglishClass101 by Innovative Language](https://www.englishclass101.com/) – «тут можна обрати один з чотирьох рівнів складності, особлива увага акцентується на граматиці, фразах і визначеннях невідомих слів, подкасти звучать у помірному темпі» [<https://www.englishclass101.com/>].

4. [Elementary Podcasts by the British Council](#) – «The UK's British Council створив дуже корисну серію подкастів для новачків, кожен з них достатньо

довгий – 25 хвилин, модератори знайомлять слухачів з цілим рядом сценаріїв, діалогів, дискусій, великим плюсом є наявність супроводжуючих матеріалів, які допомагають отримати максимальну користь з кожного уроку» [<https://learnenglish.britishcouncil.org/general-english/audio-series/podcasts>].

5. [Culips ESL Podcast](https://esl.culips.com/) – «практичні, грамотні та гарно зібрані подкасти для всіх рівнів. Бесіди наповнені розмовними фразами, сленгом та ідіомами, звучать в помірній швидкості» [<https://esl.culips.com/>].

Отже, застосування аудіовізуальних засобів у навчанні допомагає створити живий та захопливий процес, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню мови. Важливо обирати матеріали, що відповідають рівню володіння мовою навчальною групою та сприяють розвитку всіх аспектів мовлення.

3.2. Використання аудіо та відеоматеріалів у навчанні лексики

Релевантним для нашого дослідження є виявлення дієвості використання аудіо та відеоматеріалів саме у навчанні лексики на заняттях з англійської мови, адже ці ресурси дозволяють учням отримати аутентичний досвід вживання мови в реальних ситуаціях. Це сприяє кращому розумінню значень слів та виразів.

Під час викладання англійської мови для учнів третього, п'ятого та восьмого класів ми застосовували декілька способів використання аудіо та відеоматеріалів для навчання лексики. Для учнів третього класу ми давали таке завдання: прослухати аудіозапис, де вживається певне слово чи вираз, і повторити їх, намагаючись відтворити правильну вимову та інтонацію. Окрім того, учням подобаються аудіо та відеоматеріалів у формі ігор та квізів для активного вивчення та перевірки знань лексики. Пропонуємо деякі вправи, які дуже подобаються учням молодшої школи.

«*Guess the Sound*» (Вгадай звук): Запустіть аудіозаписи різних звуків, таких як тварини, транспорт, інструменти та інше. Учні повинні вгадати, що це за звук та назвати англійською предмет або тварину, які видають цей звук.

«*Listen and Draw*» (Слухай і малюй): Покажіть короткий відеоролик або аудіооповідання та дайте завдання учням намалювати, що вони почули. Потім порівняйте їхні малюнки.

«*Who Am I?*» (Хто я?): Підготуйте аудіозаписи з описами різних персонажів або предметів. Учні повинні вгадати, про кого йдеться.

«*Musical Words*» (Музичні Слова): Запустіть музичні відео з текстами пісень. Виберіть слова або фрази, які учні повинні визначити та перекласти.

«*Flashcard Challenge*» (Виклик на картках): Створіть аудіозаписи для кожного слова на картці. Учні повинні підняти відповідну картку під час відтворення аудіо.

«*Story Cubes*» (Кубики історії): Використовуйте великі кубики зі зображеннями та аудіорозповідями. Учні кидають кубики та створюють історії за зображеннями та вказівками.

«*Video Quizzes*» (Відеоквізи): Створюйте короткі відеоквізи з питаннями щодо змісту відео, які учні дивляться.

«*Karaoke Challenge*» (Караоке-виклик): Підготуйте аудіозаписи пісень або використовуйте відеокліпи з текстами пісень. Учні виконують пісні по черзі по декілька строф.

Забезпечуючи навчання через гру та використовуючи аудіо та відеоматеріали, створюється цікавий та ефективний спосіб вивчення мови для учнів третього класу.

Для учнів п'ятого класу ми використовували різноманітні квізи та ігри з використанням аудіо та відеоматеріалів, що представлені нижче.

«*Audio Vocabulary Quiz*» (Аудіоквіз на словниковий запас): Підготуйте аудіозаписи з вимовою слів. Учні слухають слово та записують його правильне написання.

«*Video Story Completion*» (Завершення відеоісторії): Покажіть учням частину короткого відео та попросіть їх доповнити діалог чи сценарій, використовуючи нову лексику.

«*Listening Comprehension Quiz*» (Квіз на розуміння слухання): Підготуйте аудіозаписи і питання для квізу на розуміння слухання, пов'язані з текстами, які вони слухають.

«*Vocabulary Bingo*» (Словниковий бінго): Створіть карти бінго з англійськими словами та використовуйте аудіозаписи для озвучення слів. Учні відмічають карти, коли вони чуять вимовлене слово.

«*Guess the Accent*» (Вгадай акцент): Використовуйте аудіозаписи з представленням англійською мовою в різних акцентах. Учні вгадують, з якої частини світу це.

«*Role-Play with Audio Prompts*» (Рольова гра з аудіозапитаннями): Надайте учням аудіозаписи зі сценаріями та попросіть їх виконати рольові ігри, використовуючи нові слова та вирази.

«*Video Vocabulary Hunt*» (Пошук слів у відео): Покажіть короткі відеоролики та створіть завдання, де учні повинні визначити та записати нові слова.

«*Word Association Challenge*» (Челлендж на асоціації слів): Запустіть аудіозаписи зі словами та попросіть учнів асоціювати їх зі схожими словами чи виразами.

Ці ігри та квізи допомагають залучити учнів та розвивати різні мовні навички, використовуючи аудіо та відеоматеріали.

Для учнів восьмого класу ми практикували також квізи та ігри з використанням аудіо та відеоматеріалів, щоб підтримати їхнє вивчення англійської мови.

«*Movie Dialogue Quiz*» (Квіз на діалоги з фільмів): Запустіть аудіозаписи діалогів з популярних фільмів та створіть квіз, де учні повинні визначити правильний хід подій чи відповіді персонажів.

«*News Report Analysis*» (Аналіз новинного репортажу): Покажіть короткий відеорепортаж та створіть питання, щоб учні аналізували та обговорювали ключові аспекти новин.

«*Lyric Challenge*» (Виклик із текстами пісень): Використовуйте тексти пісень та створюйте завдання, де учні повинні визначити вживання конкретних слів чи виразів у контексті.

«*Podcast Comprehension*» (Розуміння подкастів): Вивчайте аудіозаписи з популярних англомовних подкастів та створюйте завдання для перевірки розуміння вмісту.

«*Role-Play Challenge*» (Виклик на рольові ігри): Запустіть аудіозаписи зі сценаріями та надайте учням завдання провести рольову гру, використовуючи нові лексичні одиниці.

«*Interactive Storytelling*» (Інтерактивна розповідь): Створіть відеоролик зі стартовою сценою та надайте учням можливість доповнити історію, розвиваючи події та використовуючи мову.

«*Travel Vlog Challenge*» (Виклик із відеоблогу про подорожі): Покажіть відеоблог або подорожній відеоролик та надайте завдання для обговорення та аналізу мовного матеріалу.

«*Debate Analysis*» (Аналіз дебатів): Запустіть аудіозаписи з дебатів та створіть завдання для обговорення та аналізу думок учасників.

«*Documentary Exploration*» (Дослідження документального фільму): Подивіться документальний фільм та створіть завдання для учнів на аналіз мовного матеріалу та обговорення ключових тем.

Ці ігри та квізи можуть використовувати різні аспекти мовлення, такі як розуміння слухання, вживання лексики та обговорення, допомагаючи учням поглибити свої мовні навички. Важливо створювати різноманітні та цікаві завдання, які відповідають рівню учнів та їхнім індивідуальним потребам. Використання аудіо та відеоматеріалів допомагає створити іммерсивне мовне середовище та зробити навчання більш ефективним.

Особливу увагу хочемо звернути на використання пісень у навчанні лексики англійської мови. Завдання до текстів пісень є одним з найулюбленіших для учнів різних вікових категорій. Використання мультимедійних ресурсів для вивчення пісень та віршів, де

використовуються нові слова, допомагає збагатити словниковий запас та покращити навички вимови.

Пропонуємо кілька вправ на лексику англійської мови для учнів п'ятого та восьмого класів з використанням пісень:

1. «Lyrics Match-Up» (Зіставлення слова та тексту пісні)

Опис: Виберіть пісню зі словами на відому тему (наприклад, кольори, тварини, числа). Змішайте слова з текстом пісні, і учні повинні відновити правильний порядок.

Приклад:

Twinkle, Twinkle, Little Star

Twinkle, twinkle, little star,
How I wonder what you are!
Up above the world so high,
Like a diamond in the sky!

When the blazing sun is gone,
When he nothing shines upon,
Then you show your little light,
Twinkle, twinkle, all the night.

Then the traveller in the dark,
Thanks you for your tiny spark,
He could not see which way to go,
If you did not twinkle so.

In the dark blue sky you keep,
And often through my curtains peep,
For you never shut your eye,
Till the sun is in the sky.

As your bright and tiny spark,
Lights the traveller in the dark,—
Though I know not what you are,
Twinkle, twinkle, little star.

Джерело: <https://english-4>

kids.at.ua/publ/pisni/twinkle_twinkle_little_star_merekhti_merekhti_malenka_ziro_chko/2-1-0-5 ©Англійська для дітей

2. «*Vocabulary Relay*» (Лексичний естафетний забіг)

Опис: Видрукуйте текст пісні та виберіть кілька ключових слів. Розріжте текст на частини та роздайте учням. Вони повинні впізнати свої слова та впоратися з реконструкцією тексту.

Приклад: Виділіть слова «sun», «shine», «happy» і роздайте кожне слово окремому учневі.

3. «*Word Cloud Reflection*» (Відображення хмари слів)

Опис: Попросіть учні написати слова, які вони чують у пісні, на дошці. Потім створіть разом хмару слів, обговорюючи їх значення та використання в пісні.

Приклад: Спільно створіть хмару слів для популярної пісні англійською мовою, яка подобається учням.

4. «*Song Storyboard*» (Сюжетна дошка до пісні)

Опис: Поділіть текст пісні на частини та попросіть учнів створити сюжетну дошку, ілюструючи кожну частину пісні.

Приклад: Створіть сюжетну дошку для пісні «What a Wonderful World» Луї Армстронга.

5. «*Create Your Own Lyrics*» (Створення власних слів)

Опис: Попросіть учні створити свої власні слова для частини пісні. Можливо, вони хочуть додати власні рядки до популярної мелодії.

Приклад: Додайте свої власні слова до рефрену пісні «Нарру» Фаррелла Уільямса.

Отже, запропоновані вправи сприяють інтерактивному та цікавому вивченню лексики за допомогою мультимедійних ресурсів, роблячи процес більш динамічним та ефективним.

3.3. Роль аудіовізуальної наочності в запам'ятовуванні слів та виразів

Аудіовізуальна наочність відіграє ключову роль у запам'ятовуванні слів та виразів через сполучення аудіо та візуальних стимулів. Ось деякі аспекти, які підкреслюють роль аудіовізуальної наочності в навчанні мови (рис. 3.3).

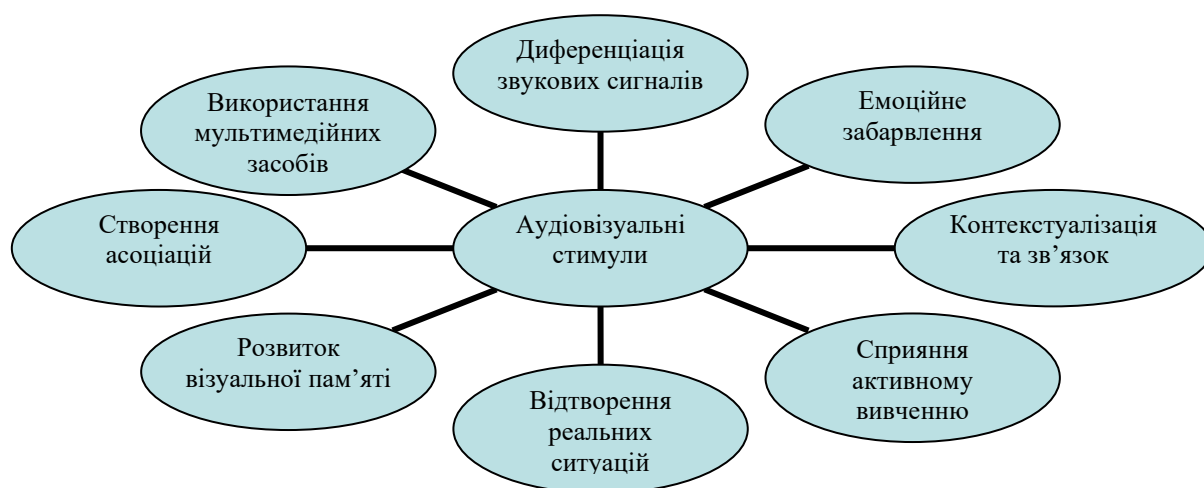

Рис. 3.3. Ключові аспекти, які підкреслюють роль аудіовізуальної наочності в навчанні мови

Джерело: сформовано автором

Використання візуальних зображень разом зі звуками допомагає створити контекст для слів, що полегшує їхнє розуміння та запам'ятовування. Візуальні елементи можуть слугувати як асоціації для слів та виразів, що полегшує їхнє згадування під час навчання. Крім того, візуальні матеріали можуть допомогти учням правильно вимовляти слова, надаючи графічну репрезентацію звуків.

Зі свого боку, сценарії, ілюстровані візуально, можуть допомагати учням уявити реальні ситуації вживання слів та виразів. Робота з аудіовізуальними матеріалами одночасно сприяє розвитку візуальної пам'яті, що полегшує вивчення нового матеріалу.

Візуальні елементи можуть допомагати у розрізненні різних звуків та акцентів при навчанні вимови. Використання мультимедійних засобів, таких як відео та аудіопрезентації, створює іммерсивне мовне середовище.

Візуальні аспекти можуть додати емоційне забарвлення до навчання, роблячи його цікавим та захопливим. Учні, залучені в активні візуальні завдання, більше схильні до активного вивчення та запам'ятовування. Аудіовізуальна наочність може слугувати як засіб створення системи підтримки для учнів з різними стилями вивчення.

Слід зазначити, що загальною метою є забезпечення комплексного підходу до навчання, використовуючи аудіо та візуальні засоби для максимального залучення та ефективності у процесі запам'ятовування слів та виразів.

З метою виявлення дієвості аудіовізуальних засобів у навчанні лексики англійської мови, ми провели експеримент з учнями 5-го класу.

Оскільки група складається із сімох учнів, то було недоцільно ділити клас на експериментальну та контрольну групу, адже мала кількість учнів не надала би об'єктивного результату. З огляду на це, ми провели експеримент, у межах якого проконтролювали шляхом тестування запам'ятовування лексики, яку вивчали традиційним шляхом, а потім провели експеримент, також шляхом тестування, під час якого учні опрацьовували лексику з використанням аудіовізуальних вправ.

Констатуючий експеримент відбувся під час вивчення лексичної теми «Міський транспорт». Працюючи з новою лексикою, учні вчили слова з перекладом, читали короткі тексти з використанням цих слів, давали відповіді на запитання до тексту. Лексика опрацьовувалась протягом трьох уроків. Після цього учням було запропоновано виконати такий тест:

Лексичний Тест: Міський Транспорт

Частина 1: Виберіть правильний варіант (Choose the Correct Option)

1. The _____ is a large vehicle that carries many passengers and travels on fixed routes.

- a) bicycle
- b) bus
- c) car
- d) train

2. A small, two-wheeled vehicle that you ride by pushing one foot against the ground is called a _____.

- a) scooter
- b) tram
- c) taxi
- d) van

3. The _____ is an underground train that travels through tunnels beneath the city.

- a) subway
- b) ship
- c) helicopter
- d) ferry

4. A _____ is a vehicle with two wheels that you ride by pedaling.

- a) motorcycle
- b) skateboard
- c) bicycle
- d) car

5. A vehicle that transports people for a fare and can be hailed on the street is a _____.

- a) plane
- b) tram
- c) taxi
- d) boat

Частина 2: З'єднайте слова з відповідними зображеннями (Match the Words with the Correct Pictures)

6.

7.

8.

- a) Taxi
- b) Bus
- c) Bicycle

Частина 3: Заповніть пропуски відповідними словами (Fill in the Blanks with the Correct Words)

9. I often ride my _____ to school.
10. The _____ station is crowded during rush hour.

Частина 4: Перекладіть (Translate)

11. Потяг
12. Скейтборд

За результатами тестування 2 учні (29%) п'ятого класу освітнього центру «Ginger» написали тест на 10 балів, 1 (14%) – на 9, 3 (43%) – на 8, 1 (14%) – на 7.

Контрольний експеримент проводився у межах вивчення теми «Places in a town». Під час вивчення цієї лексики учні протягом трьох уроків виконували такі завдання.

1. Перегляд навчального відео PLACES IN THE CITY, у якому носії мови вживають слова на позначення споруд у місті, використовуючи ці слова у реченнях. Окрім того, відпрацьовувались структури *There is /There are*.
Відео розташоване за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=ss5R1cjLzD4>.

2. Наступне завдання полягало у складанні анограм.

8:58

✓ 0

Word puzzle interface showing two rows of letters in boxes and empty input fields below them.

Row 1: n o s i h p g p

Row 2: t c e e n r

◀ 1 из 11 ▶

Джерело: <https://wordwall.net/ru/resource/4282949/gateway/gateway-a2-places-in-a-town>

Якщо учень складає слово правильно, то чути гучні оплески, якщо неправильно, то чути неприємний звук, що позначає розчарування.

3. Після запам'ятовування нової лексики для її закріплення учні виконували завдання «*Guess the Sound*» (Вгадай звук), відповідно до якого учні слухали аудіозаписи різних звуків та вгадували, що і в якій будівлі відбувається.

4. Учні переглянули коротке відео про Лондон та його споруди, визначні міста, дали відповіді на запитання, які будівлі вони побачили, що хотіли б відвідати тощо. Відео FACTS ABOUT LONDON for kids

<https://www.youtube.com/watch?v=5stk313JWh8>.

5. Учні отримали домашнє завдання: підготувати презентацію або зняти коротке відео про своє рідне місто., використовуючи при цьому активну лексику з теми «Places in a town».

Після перевірки домашнього завдання та обговорення відео та презентацій учні написали тест з теми «Places in a town»:

Частина 1: Виберіть правильний варіант (Choose the Correct Option)

1. A _____ is a place where you can borrow books.
  - a) museum
  - b) library
  - c) hospital
  - d) cinema
2. People go to the _____ to buy fruits, vegetables, and other food items.
  - a) school
  - b) park
  - c) market
  - d) theater
3. The _____ is a tall building with many floors where people work.
  - a) airport
  - b) office building
  - c) zoo
  - d) post office
4. If you're feeling sick, you might need to go to the _____.
  - a) police station
  - b) hospital
  - c) cinema
  - d) gym

5. The _____ is a place where you can watch movies on a big screen.

- a) library
- b) museum
- c) theater
- d) stadium

Частина 2: З'єднайте слова з відповідними зображеннями (Match the Words with the Correct Pictures)

- 6. Library
- 7. Market
- 8. Office Building

a)

b)

c)

Частина 3: Заповніть пропуски відповідними словами (Fill in the Blanks with the Correct Words)

9. My mom works in an _____ building in the city center.

10. We buy fresh fruits and vegetables at the local _____ every weekend.

Частина 4: Перекладіть (Translate)

11. Театр

12. Поліцейська станція

За результатами тестування 4 (57%) учні п'ятого класу освітнього центру «Ginger» написали тест на 11 балів, 3 (43%) – на 10. У порівнянні з констатуючим експериментом, успіхи учнів покращилися на 86%, що засвідчує високу результативність використання аудіовізуальних засобів у навчанні лексики англійської мови.

Висновки до Розділу III

Цей розділ магістерської роботи присвячений аналізу та вивченню використання аудіовізуальних засобів у процесі навчання іноземних мов,

зокрема, з фокусом на використанні аудіо та відеоматеріалів для вивчення лексики. Результати дослідження вказують на важливість та ефективність використання аудіовізуальних ресурсів у педагогічній практиці.

Одним із ключових висновків є те, що аудіо та відеоматеріали стають потужним інструментом для підвищення ефективності навчання лексики. Звукова і візуальна наочність сприяють не лише кращому розумінню нових слів та виразів, але і підвищують зацікавленість та мотивацію учнів.

Також важливо враховувати роль аудіовізуальної наочності в процесі запам'ятовування слів та виразів. Комбінація звукових та візуальних стимулів сприяє кращому утриманню інформації та формуванню асоціацій, що полегшує подальше використання мовного матеріалу в комунікації.

У цьому розділі також визначено, що впровадження сучасних аудіовізуальних засобів у навчальний процес вимагає від вчителів та навчальних програм активної взаємодії з інноваційними технологіями. Важливо враховувати індивідуальні особливості учнів та створювати адаптовані завдання, які враховують їхні стилі навчання та потреби.

Отже, використання аудіо та відеоматеріалів у навчанні іноземних мов, зокрема для вивчення лексики, забезпечує цілісний та ефективний процес навчання, активізує мовленнєві навички та стимулює інтерес до вивчення мови.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Магістерська робота присвячена дослідженню використання різних видів наочності під час формування іншомовної лексичної компетентності.

Наочність у цій роботі визначається як принцип навчання, що ґрунтується на зображенні конкретних предметів, явищ, процесів, моделей або їх образних відтворень. За допомогою пояснень, прикладів можна створити уявлення про те чи інше поняття, тобто можна навчати наочно, спиратись на ті ж образи, уявлення, дії, які є в особистому досвіді студентів

У роботі здійснено глибокий аналіз впливу різноманітних засобів наочності на ефективність навчання іноземних мов та розвиток лексичної компетентності у здобувачів освіти.

Результати дослідження свідчать про те, що використання різних видів наочності, таких як мультимедійні ресурси, візуальні асоціації та інші, суттєво сприяє покращенню іншомовної лексичної компетентності студентів. Встановлено, що специфіка та варіативність цих засобів дозволяють індивідуалізувати процес навчання та забезпечити належне засвоєння лексичних одиниць.

У процесі дослідження було з'ясовано, що використання наочності сприяє підвищенню мотивації та інтересу здобувачів освіти до вивчення іноземних мов. Позитивний досвід використання цих методів сприяє створенню сприятливого навчального середовища, що впливає на активну участь студентів у навчанні.

Застосування наочності в навчанні іноземних мов дозволяє ефективно індивідуалізувати навчання, враховуючи різні стилі навчання та потреби здобувачів освіти. Це сприяє підвищенню ефективності навчання та позитивно впливає на особистісний розвиток здобувачів освіти.

Вивчення психологічних аспектів використання наочності свідчить про те, що ці методи сприяють підвищенню емоційної заангажованості та позитивного емоційного фону, що важливо для успішного навчання

іноземних мов. У роботі розглянуто аудіовізуальні стимули, що сприяють кращому розумінню навчального матеріалу та його запам'ятовуванню.

Під час дослідження було проведено експеримент щодо дієвості застосування аудіовізуальних матеріалів у формуванні англomовної лексичної компетентності. Результати дослідження свідчать про важливість та ефективність використання аудіовізуальних матеріалів у практиці викладання, адже у порівнянні з констатуючим експериментом, успіхи учнів у запам'ятовуванні нової лексики покращилися на 86%. Для об'єктивності отриманих висновків у магістерському дослідженні надано приклади лексичного тесту, що проводився з учнями, після того, як вони вивчали лексику традиційним методом, і лексичного тесту, який вони написали після того, як вивчили лексику із застосуванням аудіовізуальних засобів.

Головний висновок полягає в тому, що аудіо та відеоматеріали постають потужним інструментом для підвищення ефективності вивчення лексики. Звук і зображення не лише покращують розуміння здобувачами освіти нових слів і виразів, але й підвищують їхній інтерес і мотивацію.

У ході експерименту було встановлено, що поєднання звукових і візуальних стимулів сприяє кращому запам'ятовуванню інформації та формуванню асоціацій, що полегшує подальше використання мовних матеріалів у спілкуванні.

Висновки роботи дають підстави для розробки та впровадження ефективних методик використання наочності в навчальний процес, що може стати основою для подальшого вдосконалення педагогічної практики викладачів іноземних мов.

У ході магістерської роботи було встановлено, що використання різних видів наочності є ефективним та перспективним засобом підвищення якості вивчення іноземних мов, зокрема формування іншомовної лексичної компетентності. Його вплив не обмежується лише покращенням рівня знань здобувачів освіти, але також сприяє їхньому психологічному та

мотиваційному стану. У дослідженні представлено таблиці, схеми та діаграми, які унаочнюють викладений матеріал.

Подальше вдосконалення і впровадження цих підходів у педагогічну практику має значний потенціал для подальшого розвитку освітньої системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови / Webmezha, 2018. URL: <http://sum.in.ua/>
2. Асоянц П. Г. Методичні переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування англійськомовної професійно орієнтованої лексичної компетенції. Теоретичні питання культури, освіти та виховання. Збірник наукових праць, вип. 49, КНЛУ, 2014. С. 90-97.
3. Баранова С. В. Електронні засоби навчання у викладанні філологічних та перекладацьких дисциплін. Філологічні трактати. 2013. Т.7, вип. 2. С. 53–59.
4. Безкоровайна О. В. Інноваційна діяльність викладача іноземної мови: проблеми теорії і практики. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: науковий збірник: наукові записки РДГУ. 2016. Вип. 14(57). С. 10–14.
5. Безкоровайна Ю. Унаочнення як засіб формування іншомовної лексичної компетенції учнів. Студентський науковий альманах факультету іноземних мов. 2009. Вип 1(6). С. 230-234.
6. Бекренцова І. І. Використовуємо сучасні підходи у викладанні англійської мови. Х.: «Основа»: «Тріада+», 2007. 285 с.
7. Березенська Л. В. Як сформувати лексичну складову соціолінгвістичної компетенції. Іноземні мови. 2006. №3. С.44-46.
8. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: наук. видання. К.: Либідь, 2003. 280 с.
9. Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. // за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

10. Білоусова Л. І., Житенева Н. В. Дидактичні аспекти використання технологій візуалізації в навчальному процесі загальноосвітньої школи. Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. Том 40. № 2. Online: 2076-8184. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1017/764>
11. Бурлаков М. А. Зорова наочність як засіб семантизації іншомовної лексики. Іноземні мови. 2005. №1. С. 20-21.
12. Вегерук І. Методика формування іншомовної лексичної компетентності учнів. Вісник науково-методичних досліджень: науково-виробниче, навчальне та довідкове видання. 2020. Вип. 2. С. 41-45.
13. Гаврилюк Н. М. Принципи навчання лексиці на заняттях з іноземної мови у вищих навчальних закладах. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2015. Вип. 41. С. 240-244.
14. Гордєєва А. Й. Формування англomовної лексичної компетентності молодших школярів з використанням карт пам'яті. Науково-методичний журнал «Іноземні мови». 2013. №2. С. 13-18.
15. Дідик Л. В. Колажна наочність та прийоми роботи з нею на уроках англійської мови в початковій загальноосвітній школі. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. URL: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob17_179.pdf
16. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
17. Казанічер О. С. Роль наочності у навчанні англійської мови молодших школярів. Англійська мова та література. 2004. № 13. С. 2-5.
18. Кіруцак К. Формування в учнів 2 класу англomовної лексичної компетентності в читанні з використанням зображувальної наочності. *Ars linguodidacticae*. 2021. №7. С. 35-43.
19. Климишина Н. А. Ефективне використання наочного матеріалу. Англійська мова в початкових класах. 2004. № 1. С. 19-20.

20. Кожем'яко Н. В., Мостицька Л. М. Використання інтернет-ресурсів у вивченні іноземної мови. Інноваційна педагогіка. 2018. Вип. 4(1). С. 76-79.
21. Коломінова О. О. Формування англомовної лексичної компетенції. Іноземні мови. 2005. №2. С.48-51.
22. Леонтян М. А. Поняття «компетенція» і «компетентність» у теорії освіти. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». 2012. Вип. 176. С. 73–75.
23. Мороз С. Методичні рекомендації щодо використання фотографій на уроках англійської мови як засобів розвитку мовленнєвої компетенції. Іноземні мови в навчальних закладах. 2007. №1. С. 28-31.
24. Надьон В. П. Психологічні особливості учнів початкової школи. Харківський осінній марафон психотехнологій: матеріали III міжрегіон. наук.-практ. конф. (каталог психотехнологій; тези доп.), Харків, 26 жовт. 2019 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; [редкол.: Т. Б. Хомуленко та ін.]. Харків: Діса плюс, 2019. С. 166-168.
25. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. К.: Ленвіт, 2003. 320 с.
26. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2008. 285 с.
27. Попенко Ю. Використання наочності у процесі навчання англійської мови на середньому етапі середньої школи. Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя: матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 29-30 лист. 2018 р., м. Вінниця / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Вінниця, 2018. С. 204-207.
28. Рудяк А. О. Етап семантизації у формуванні іншомовної лексичної компетентності. Київ: Хмельницький. 2022. 64 с.

29. Саволайнен Я. В. Використання різних видів наочності у процесі формування іншомовної лексичної компетенції. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2014. №37. С. 219-223.
30. Сіранчук Н. М. Лексична компетентність молодшого школяра у сучасній початковій освіті. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2014. №79. С. 129-133.
31. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. Іноземні мови. Київ: Ленвіт, 2010. Вип 4. С. 16–23.
32. Сошенко С. М., Коломієць Б. С. Еволюція методів викладання іноземної мови. Педагогічний процес: теорія і практика. 2014. №1. С. 22-27.
33. Станішевська О. В. Наочність у навчанні усної англійської мови у V-VI класах: (на допомогу вчителю-початківцю) / О. В. Станішевська. - Київ: Рад. шк., 1964. 112 с.
34. Ушакова Н., Алексеєнко Т., Кушнір І. Засоби візуалізації у навчанні української мови як іноземної. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2022. Вип. 40. С. 80–95.
35. Федоренко Ю. П. Формування комунікативної компетенції старшокласників на сучасному етапі. Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Вип. 2. Полтава, 2004. С. 82–87.
36. Фельцан І. М., Сучкова О. А. Комбінована наочність як ефективний засіб формування лексичної компетентності учнів старшої школи. 2022. Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачеве). Мукачеве : Вид-во МДУ, 2022. С. 195-197.
37. Філатова В. О. Наочні матеріали для учнів молодших класів. Англійська мова та література. 2004. №12. С. 5-6.

38. Шевчук Л. М. Специфіка формування лексичної компетентності школярів у сучасних умовах. Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 6 від 25 квітня 2019р.), 2019. 128 с.
39. Bradfield B. Next Move 4. Workbook. Pearson Education Limited, 2017. 133 p.
40. Butt Adam. Student Views on the Use of a Flipped Classroom Approach: Evidence from Australia. Business Education & Accreditation. 2014. V.6(1). Pp. 33-43.
41. Carrier M., Damerow R., Bailey K. Digital language learning and teaching. Research, theory and practice. London, UK: Routledge, 2017.
42. Cuddon J. A. A dictionary of literary terms and literary theory. John Wiley & Sons, 2013. 802 p.
43. Ellis Rod. Understanding second language acquisition, 2nd edition. Oxford: OUP, 2015. 365 p.
44. Fu J. ICT Provides more Creative Solutions to Different Types of Learning Inquiries. International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology. 2013. Pp. 112-125.
45. Hutmacher W. Key Competencies in Europe [Electronic resource] / Report of the Symposium “A Secondary Education for Europe Project”. Berne, Switzerland, 27–30 March 1996. Strasbourg: Council for Cultural Cooperation, 72 p.
46. Joneen Lowman. Exploring the Use of Podcasts and Vodcasts: Multimedia Tools for Word Learning, Computers in the Schools. 2014. №31:4. Pp. 251-270.
47. Klerkx J., Verbert K., Duval E. Enhancing Learning with Visualization Techniques. Handbook of Research on Educational Communications and Technology. 2014. Pp. 791–807. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3185-5_64.

48. Krasulia A. Blended Learning: Advantages and Disadvantages in the EFL Classroom. Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 23-2 листопада 2017 р. Суми: СумДУ, 2017. С. 220-224.
49. Krasulia A. Students' Perceptions of Educational Value and Effectiveness of Integrating Electronic Gadgets with Teaching-Learning Activities in an English as a Foreign Language Classroom. 2018. 65 p.
50. Liu O., Bridgeman B., Adler R. Measuring learning outcomes in higher education: Motivation matters. *Educ. Res.* 2012. 362 p.
51. Merriam-Webster's 11th Collegiate Dictionary. Merriam-Webster, Incorporated, 2020. URL: <https://www.merriamwebster.com/>.
52. Nation I. S. P. Teaching and Learning Vocabulary in Another Language. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 477 p.
53. Nikou S., Maslov I. An analysis of students' perspectives on e-learning participation. The case of COVID-19 pandemic. *Int. J. Inf. Learn. Technol.* 2021. Pp. 299-315.
54. Praveen Kumar Chinta. Techniques of Vocabulary Competency in English Language Learning. *An International Journal of Education and Applied Social Sciences. Educational Quest* 5 (2). August 2014. Pp. 109–113.
55. Rasouli, F., & Jafari, K. A deeper understanding of L2 vocabulary learning and teaching: A review study. *International Journal of Language and Linguistics.* 2016. №4. P. 40-46.
56. Sanchez Aquilino M. Manchon Rosa. Research on Second Language Vocabulary Acquisition and Learning. *International Journal of English Studies.* Vol. 7 (2). September 2007. Pp. 7–16.
57. Tarvin L. Communicative Competence: Its Definition, Connection to Teaching, and Relationship with Interactional Competence. Unpublished, 2015.
58. Umryk M. Using active e-learning to accommodate the Net Generation of learners. *E-learning & Lifelong Learning.* Eugenia Smyrnova-

Trybulska, University of Silesia, Studio-Noa, Katowice-Cieszyn. Vol. 5. 2013. Pp. 101–113.

59. Wang A. The wear out effect of a game-based student response system. *Comput. Educ.* 2015. Pp. 217-227.